

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1116

6. RUJNA 2024. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

Gotovo stotinu novih učenika

SADRŽAJ

10

Projekti prekogranične suradnje
**Udžbenici, lektire,
studijska putovanja**

12

Darko Baštovanović,
politolog i pjesnik
**Krhka priroda
bilateralnih odnosa**

20

Nestanak i restrikcija vode
kao posljedica suše
**U Subotici 42% teritorija
nema vodovodnu mrežu**

24

Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina
Plodnih osam godina

26

Naši gospodarstvenici: Tijana Fačol
Što sve žena može?

34

Na Hrvatskom Majuru
**Proštenje
kod Gabrićevog križa**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Mira Tumbas (predsjednica), vlč. Josip Ivešić,
Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka
Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Ama-
lija Šimunović, Željka Vukov

v. d. RAVNATELJICE:

Mirjana Trkulja
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivan Ušumović

(novinar, urednik sportske rubrike)

Zvonko Sarić

(novinar)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić

(tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Još jedan početak

Počela je nova školska godina. Za one koji prvi puta sjedaju u školske klupe važan životni korak, bez obzira na to koliko nisu svjesni toga. Za one koji poslije osam godina otvaraju novo poglavlje također važan životni korak. U školskim klupama od 2. rujna su i učenici koji se obrazuju na svom materinskom jeziku. U cjelovitoj nastavi u osnovnim i srednjim školama ili samo prate izborni predmet jezik nacionalne manjine s elementima nacionalne kulture. Pravo na obrazovanje na materinskom jeziku u Srbiji nacionalnim manjinama garantira Ustav Srbije, a to pravo potvrđeno je Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina. Prema podacima dostupnim na internetskoj stranici Ministarstva prosvjete, u Srbiji to pravo obrazovanja na materinskom jeziku koristi više od 45.000 učenika, a u 189 škola realizira se nastava na jednom od osam jezika nacionalnih manjina.

Obrazovanje na hrvatskom jeziku nije tako ničija milost, dobra volja već manjinsko pravo koje Hrvati imaju kao i ostale nacionalne manjine. To bi valjda trebali znati oni koji u dnevnu politiku sada uvlače i obrazovanje na hrvatskom jeziku (i neka druga manjinska prava) potaknuti nespretnom odlukom sinjskog gradonačelnika o zabrani izložbe fotografija koju financira Srpsko narodno vijeće, a za prvog čovjeka Sinja neprihvatljivo je da se takva izložba priređuje u gradskom prostoru.

Još jedna u nizu pukotina u krhkim hrvatsko-srpskim odnosima. A kako u intervjuu za naš tjednik kaže **Darko Baštovanović** »određeni čimbenici unutar političkih i medijskih krugova u Srbiji imaju tendenciju kapitalizirati na kriznim situacijama, stvarajući i perpetuirajući narative koji potiču međunacionalne tenzije«.

I da se vratim na obrazovanje. Za ovu školsku godinu najavljena je nacionalna čitanka. Za učenike koji nastavu prate na srpskom jeziku. Još nije stigla do škola, nije poznat njen sadržaj, pa ni to koliko će u nacionalnoj čitanci biti mjesta za toleratno društvo, uvažavanje drugih i drugačijih, ali je zakonom definirana kao obvezno nastavno sredstvo. I da ne bude zabune i straha, ne tiskaju je strani nakladnici.

Z. V.

Sastanak Mišćević i Grlića Radmana

Ministarica za europske poslove Srbije **Tanja Mišćević** sastala se s ministrom vanjskih i europskih poslova Hrvatske **Gordanom Grlićem Radmanom** na marginama *Bled Strategic Forum*a u Sloveniji. Oni su razgovarali o bilateralnim odnosima dvije države i koracima koje Srbija poduzima na europskom putu, objavilo je srpsko ministarstvo.

»Hrvatska snažno podupire proširenje Europske unije kao залог stabilnosti i mira u Europi. Posebno je važno da EU nastavi pružati snažnu podršku zemljama Zapadnog Balkana na njihovom putu ka članstvu, uzimajući u obzir specifične izazove s kojima se suočavaju, osobito u kontekstu trenutnih sigurnosnih prijetnji. Ruska agresija na Ukrajinu i sukobi na Bliskom istoku podsjećaju nas koliko je važno održavati europske i demokratske vrijednosti.

Na marginama foruma, sudjelovao sam u nizu bilateralnih susreta s kolegama iz različitih zemalja kako bismo raspravili načine za daljnje jačanje naših međusobnih odnosa, poticanje političke stabilnosti te unaprjeđenje suradnje unutar Europske unije i šire«, objavio je jučer ministar Grlić Radman.

Susret Mišćević i Grlića Radmana komentirao je na platformi X ministar za ljudska i manjinska prava i predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**:

»Svaki je susret visokih dužnosnika, pa i oni koji se održavaju na margini, važan! Osobito kada je riječ o odnosima između Srbije i Hrvatske, odnosima koji vapiju za učestalijom komunikacijom i suradnjom institucija u rješavanju otvorenih pitanja«.

H. R. / Foto: Ministarstvo za EI

Žigmanov: Provoditi programe primjerene multikulturalnom ambijentu

Ministar za ljudska i manjinska prava **Tomislav Žigmanov** nazočio je 1. rujna svečanoj sjednici Skupštine grada Subotice u prigodi proslave Dana grada Subotice.

»Subotica kao kulturni i politički centar mađarske i hrvatske zajednice u Srbiji treba voditi uravnotežene politike koje imaju za cilj i razvoj ovih zajednica. Osim demokratskih institucija, ostvaruje se razmjerna zastupljenost među zaposlenima iz svih zajednica. Usto, one trebaju kreirati i provoditi programe primjerene multikulturalnom lokalnom ambijentu, a politike trebaju osigurati i ravnomjerni razvoj komunalne i ine infrastrukture u naseljima u kojima oni žive radi osiguranja perspektiva za njihov život«, kazao je tom prigodom Žigmanov.

Sjednici su nazočili i vijećnici DSHV-a u Skupštini grada Subotice **Mira Tumbas** i **Ninoslav Radak**, a u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća dopredsjednik za Suboticu **Slavko Benčik**.

Dan Grada Subotice obilježava se u znak sjećanja na 1. rujna 1779. godine, kada je Subotica dobila status slobodnog kraljevskog grada poveljom **Marije Terezije**.

Ministar Žigmanov posjetio škole u Subotici

Cjelokupno obrazovanje na osam manjinskih jezika

Ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov** i državna tajnica Ministarstva prosvjete **Anikó Jeras** povodom početka nove školske godine posjetili su dvije osnovne škole u Subotici – OŠ *Majšanski put* i OŠ *Ivan Milutinović* – u kojima se cjelovita nastava, osim na srpskom, izvodi i na jezicima nacionalnih manjina – mađarskom, odnosno hrvatskom.

»Tu smo da pokažemo snažnu opredjeljenost Vlade Srbije da joj je stalo do obrazovanja svakog pripadnika zajednice na svojem jeziku, da osigura sve pretpostavke da se to obrazovanje ostvaruje na najbolji mogući na-

čin i da kroz suradnju s nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koje su uključene u ovo područje, učinimo sve da kvaliteta obrazovanja na manjinskim jezicima bude jednaka s kvalitetom obrazovanja na srpskom jeziku«, kazao je ministar Žigmanov.

Kako je dodao, pravo na obrazovanje na svom materinskom jeziku garantirano je Ustavom Srbije, setom zakona i pratećim politikama koje se provode. Država Srbija osigurala je, osim na srpskom jeziku, i cjelokupno obrazovanje na materinskom jeziku – od vrtića do završno sa srednjom školom – na osam jezika nacionalnih zajednica: albanskom, bosanskom, bugarskom, mađarskom, rusinskom, rumunjskom, slovačkom i hrvatskom jeziku. U okviru izbornog predmeta materinski jezik s elementima nacionalne kulture nastava se izvodi na osam jezika nacionalnih manjina (bunjevački, vlaški, makedonski, njemački, romski, slovenački, ukrajinski i češki jezik). Trenutačno je u tom sustavu ukupno 38.350 učenika, a najbrojniji su đaci koji se školuju na mađarskom jeziku.

»Prošle godine je na mađarskom jeziku obrazovanje pohađalo 14.500 učenika, od njih 10.240 u osnovnim školama, a 4.260 u srednjim školama. Izborni predmet, izučavanje materinjeg jezika s elementima nacionalne kulture učilo je 2.760 učenika«, izjavila je državna tajnica Anikó Jeras.

H. R.

Sastanak Aktiva učitelja

Sastanak Aktiva učitelja koji odgojno-obrazovni rad izvode na hrvatskom jeziku održan je 28. kolovoza u prostorijama Hrvatskog doma — Matice u Subotici. Teme sastanka bile su planovi izvan nastavnih aktivnosti, stručni skupovi, potpora kvaliteti rada i novih rekvizita u nastavi te planovi za novu školsku godinu. Sastanak je predvodila članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Nataša Francuz**.

Svečani prijem u nastavu na hrvatskom

Gotovo stotinu novih učenika

»Mi se prvi puta susrećemo s obrazovanjem na hrvatskom jeziku, a ono što nam je dodatna motivacija jest odgoj djece, slične moralne vrijednosti i vjerski odgoj. Okruženje u kom će naše dijete biti među svojim«, rekla je Martina Lišić

U ponedjeljak, 2. rujna, u školske klupe sjela je 23. generacija učenika koja pohađa cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku. Njih 30, u tri osnovne škole: OŠ Matko Vuković (16) i OŠ Ivan Milutinović (11) u Subotici i OŠ Matija Gubec (3) u Tavankutu jedna su generacija koja će narednih osam godina skupa rasti, družiti se i uživati u brojnim izvannastavnim aktivnostima koje ih čekaju.

Obrazovanje na hrvatskom jeziku u Srbiji, kada je u pitanju osnovna škola, krenulo je još 2002. godine, a 2007. godine upisana je prva generacija učenika u opći smjer gimnazije Svetozar Marković u Subotici. Ta praksa, uz dodavanje još dvije srednje škole je nastavljena do danas.

Mali prvaši

Uz prijem u školi, prvaši hrvatskih odjela imaju i svečani prijem u Hrvatskom nacionalnom vijeću. Tako se uz djecu upoznaju i roditelji koji će u narednom periodu dijeliti sve ono dobro i teško u odgoju njihove djece.

»Trideset upisanih prvašića je približan broj koji je bio prethodnih godina. Rekla bih da imamo neki kontinuitet u tom, a ponosni smo da je ovo sada 23. generacija učenika. Kako počne nova školska godina, i mi okrećemo novi list i krećemo u promociju upisa već za sljedeću školsku godinu. Tako smo tijekom cijele godine na raspolaganju

roditeljima koji imaju pitanja ili nedoumice, kao i za one koji su sigurni u ono što žele«, kaže predsjednice Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataša Francuz** i pojašnjava kako su prvaši na dar dobili komplet udžbenike za prvi razred, bon u vrijednosti od 10.000 dinara za školski pribor, a za njih će biti osiguran i prijevoz od kuće do škole.

Uz to, djeca su dobila rančeve i majice za tjelesno, bočice za vodu, kutije za užinu... koje je uz Hrvatsko nacionalno vijeće osigurala i Udruga Naša djeca.

»Imamo pravo obrazovati se na hrvatskom jeziku i roditelji su odlučili i odvažili se upisati djecu u nastavu na hrvatskom jeziku što mi pozdravljamo i podržavamo. Prvi dan škole je poseban svima, a osobito roditeljima čija djeca su prvi puta u školskim klupama, pa im želimo na ovaj način uljepšati prvi dan škole koji će ima zauvijek ostati u sjećanju«, rekla je Francuz.

Ovom prilikom nazočne je pozdravila i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća i zastupnica u Hrvatskom saboru **Jasna Vojnić** koja je između ostalog rekla:

»Dragi roditelji, sigurna sam, i sami ćete se uvjeriti, da ste dobro 'posložili kockice u odgoju vaše djece'. To je bio moto ovogodišnje kampanje pri upisu, a sigurna sam da ćete nakon osam godina toga biti itekako svjesni. Puno 'kockica' će sudjelovati u odgoju vaše djece. Od učitelja, ravnatelja, Hrvatske, županija, općina, Udruge Naše djeca, HPD **Bela Gabrić**, Hrvatske čitaonice, DSHV-a, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, *Hrvatske riječi*..., a

Matica će uvijek biti za vas otvorena», poručila je Vojnić i nastavila: »Nismo više na početku i sve dječje bolesti poput nedostajućih udžbenika, nedovoljno stručnog kadra smo preboljeli. Sada možemo reći da su svi preduvjeti za nastavu na hrvatskom jeziku tu. Ono na čemu još trebamo raditi jest broj djece u nastavi. Na temelju statističkih brojeva možemo biti zadovoljni, jer nemamo pada. U svim odjelima i generalno ima manje djece, a tu je uvijek kontinuitet od oko 30 prvašića. Još uvijek je to veliki po-

tencijal i sigurni smo da će to biti još veće brojke, kako se kvaliteta bude širila, kada se bude stvorila pozitivna klima u društvu, a na nama je da ustrajemo, da pružamo kvalitetu, a sigurna sam da će to i uroditi plodom».

Najbolji pokazatelj tome je i podatak da roditelji koji su bili u nastavi na hrvatskom jeziku sada upisuju svoju djecu u hrvatske odjele.

»Drugi puta smo krenuli u prvi razred, odnosno naše drugo dijete je krenulo u prvi razred. Osim iskustva sa starijom kćerkom, imam i svoje vlastito iskustvo, jer sam i sama bila dio ove velike obitelji. Kod nas u obitelji nije bilo nikakvog promišljanja, nego je to prirodni slijed. Znamo da će tamo naša djeca biti kao kod svoje kuće, a to im je

sada najbitnije», priča mama **Antonija Dević** i pojašnjava: »Bitan nam je kompletan odgoj. Naučit će i hrvatski, a jezik sredine će svakako naučiti. Uz to, bit će u odjelu s drugom djecom gdje nije sramota pričati o vjeri i tome tko ide na vjeronauk u župu. To im je drugi dom i povezuje ih u jednu cjelinu gdje su iste vrijednosti važne».

Iz sličnih razloga i mama **Martina Lišić** odlučila je upisati sina u nastavu na hrvatskom jeziku.

»Mi se prvi puta susrećemo s obrazovanjem na hrvatskom jeziku, a ono što nam je dodatna motivacija jest odgoj djece, slične moralne vrijednosti i vjerski odgoj. Okruženje u kom će naše dijete biti među svojim. I mi smo kao roditelji odgajani u tom duhu i to želimo i za naše dijete.»

»Nakon vrtića na hrvatskom jeziku upisali smo naše dijete i u cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku. Moram priznati da smo se u početku premišljali iako smo i supruga **Matea** i ja istog opredjeljenja. Drago nam je da će biti s djecom čiji roditelji dijele naše mišljenje i da će se odgajati u katoličkom duhu. Da će biti dio zajednice koja dijeli iste vrijednosti», kaže tata **Luka Šabić**.

Iskustvo u nastavi na hrvatskom ima tata **Martin Vojnić Mijatov** koji kaže:

»Treći put imamo prvaša u obitelji. Kada se upisivao najstariji sin **Matej**, nije bio formiran odjel u Tavankutu i to nam je bilo baš žao, no on je sada u petom razredu prešao u hrvatski odjel. Drugi sin **Ivan** je u drugom razredu u nastavi na hrvatskom i sada nije bilo nikakve dvojbe. **Luka** je u prvom razredu. Zadovoljni smo svim i kvalitetom nastave, ali i čitavom organizacijom. Ako da Bog, i za tri godine ćemo imati još jednog prvaša, kada će kći krenuti u prvi razred, a nadam se da će i drugi razmišljati kao mi, pa ćemo imati odjel».

Program je upotpunio dječji zbor HGU-a *Festival bunjevački pisama Raspjevane zvjezdice*, pod vodstvom **Marine Piuković**, te *Hrcko*, zakuska, sokići i po koja kuglica sladoleda.

Veliki prvaši

Sutradan, odnosno 3. rujna, prvi puta Hrvatsko nacionalno vijeće organiziralo je svečani prijem za učenike prvih razreda srednjih škola u kojima se nastava odvija

na hrvatskom jeziku. Svečanost je održana u Hrvatskom domu – Matici, gdje se učenici i inače druže prije i nakon škole. Ove godine upisano je ukupno 66 prvaša u tri srednje škole: gimnaziji *Svetozar Marković* – opći smjer (16 učenika), Medicinskoj školi – medicinska sestra odgajatelj (28 učenika) i u Politehničkoj školi – tehničar multimedija (23 učenika).

»Svih ovih godina imali smo prijem malih prvaša, ali pitali smo se zašto ne bismo na jednom mjestu okupili i sve naše velike prvaše, jer imamo gotovo popunjene odjele u sve tri škole. Mislim da je ovo bilo uspješno, a i oku ugodno vidjeti sve njih na jednom mjestu. Tako imamo 66 prvaša u srednjim školama. Većina njih je išla u hrvatske odjele, a ima i onih koji su iz srpskih odjela. Poznata je praksa da kada je u pitanju osnovna škola, odluka je na roditeljima, a kada je srednja škola u pitanju, odluka je na djeci«, kazala je Jasna Vojnić i pojasnila: »To smatramo dobrim, jer zapravo u osnovnoj školi roditelji odlučuju u koju školu upisati dijete, a imamo puno slučajeva da kada kreću u srednju školu djeca to žele, često i radi društva jer se tu dobro osjećaju. Djeca puno dobivaju, ne samo na kvaliteti, nego i puno više. Sv. Augustin je rekao

ako ne putuješ, pročitaš samo jednu stranu knjige, a naši učenici imaju mogućnost pročitati puno više. Imaju puno izvannastavnih aktivnosti i puno onih koji skrbe za njih«.

Prijemu je nazočio i ministar za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog **Tomislav Žigmanov** koji je rekao:

»Poruka je više nego jasna: pohađati nastavu na jezicima manjina, pa tako i na hrvatskom je zakonski regulirano pravo, ustavna kategorija. Obrazovanje na hrvatskom je kvalitetno, odvija se više od 20 godina i ljudi koji uspiju djecu ne iskazuju žaljenje. To samo jasno pokazuje da čitav sustav funkcionira, da je dobro kadrovski ekipirano, da su bogati sadržaji, da brojni ljudi unutar strukture hrvatske zajednice brinu o tome. Ne samo HNV-a koje je manjinsko samoupravno tijelo i koje je neposredno zaduženo za to područje, nego su tu brojne udruge, poput Udruge *Naša djeca*, HPD *Bela Gabrić*, pojedini svećenici unutar Katoličke crkve... Drugim riječima, stvaraju se sve pretpostavke da se obrazovanje odvija na kvalitetan način, da se dobivaju dobri rezultati, da se živi kao jedna obitelj i da svi unutar obrazovno-odgojnog procesa budu zadovoljni. DSHV kao politička stranka daje vrlo jasnu podršku i kada su u pitanju svi procesi zalažemo se unutar političkih struktura da se to pravo ostvaruje bez smetnje, da se ne zaprečavaju određeni procesi i da se sva zakonski propisana prava i mogućnosti ostvaruju bez zadržke. U tome, čini mi se, imamo određene rezultate. Tako mislim da smo sklopili sve kockice mozaika, te da i ubuduće možemo očekivati istu kvalitetu, proširenje kada je u pitanju broj djece i kada su u pitanju programi i izvannastavne aktivnosti sa svim subjektima koje sam spomenuo«.

Među zadovoljnim roditeljima je i **Miroslav Kujundžić**, koji kaže:

»Kod nas nikada nije bilo razmišljanja. Svi se vodimo idejom kojom se vodi naša zajednica. Imamo to pravo i želimo ga iskoristiti. Ovo je jedna, rekao bih, stvarna bajka iz koje izlaze dobri rezultati. Zadovoljan sam svime što imamo, uvjeti su prilično dobri, gotovo odlični, a mislim da se puno toga nosi i iz obitelji«.

Nakon završene osnovne škole na hrvatskom jeziku u OŠ *Ivan Milutinović* u Subotici **Iva Bačlija** i **Lucija Vuković** odlučile su svoje obrazovanje i dalje nastaviti na hrvatskom jeziku. No, ovog puta u dvije različite škole. Iva je upisala gimnaziju, a Lucija Medicinsku školu. Program koji je priređen za njih obje su ocijenile odličnim i prilikom za još boljim upoznavanjem novih prijatelji iz odjela i općenito svojom generacijom.

Za ovu prigodu gimnazijalka **Mila Rukavina** napisala je stihove posvećene srednjoškolskom obrazovanju, a pročitala ih je **Iva Francišковиć**. Program dobrodošlice prvašima vodili su profesori hrvatskog jezika **Morena Rendulić** i **Bruno Dronjić**, a druženje je nastavljano uz ansambl *Ruže*. Uz program priređena je i nagradna igra za učenike prvih razreda, a uvjet sudjelovanja je bio napraviti i podijeliti fotografiju u atraktivnoj tehnici 360 *photobooth*, koja je bila organizirana upravo za njih.

Ž. V.

Za putnike iz zemalja koje nisu članice EU

Novi uvjeti za ulazak

Od 10. studenoga na snagu stupaju novi uvjeti za ulazak u Europsku uniju za putnike iz zemalja koje nisu članice, poznati kao EES. U početku, od putnika će se zahtijevati samo da unaprijed najave svoje putovanje putem web stranice ili aplikacije, a ta će usluga biti besplatna, prenosi RTS. Međutim, najkasnije do lipnja sljedeće godine uvest će se potpuna primjena novih pravila (ETIAS). Nakon prijave, putnici će dobiti odobrenje za ulazak koje će vrijediti tri godine i koštati sedam eura.

Građani Srbije nova pravila ne bi trebali shvatiti osobno, jer se odnose na više od 1,4 milijarde ljudi iz 62 zemlje. Dozvola će stizati putem elektroničke pošte u PDF formatu. »Nema potrebe za ispisivanjem ili nošenjem dodatnih dokumenata, jer se ETIAS (Europski sustav za informacije o putovanjima i odobrenjima) pohranjuje u elektroničkom formatu unutar europskog sustava. Cilj programa je kontrolirati putnike koji dolaze iz inozemstva, te bi trebao pomoći u rješavanju aktualnih sigurnosnih, zdravstvenih i migracijskih rizika, kao i odgovoriti na globalni porast terorističkih aktivnosti«, pojašnjeno je iz Europske komisije za unutarnje poslove i migracije.

Europska unija već osam godina radi na uvođenju putnih dozvola. Primjena je više puta najavljivana, a zatim

odgađana, no prema trenutnim informacijama, 2025. je konačni rok za uvođenje.

Građani Srbije uglavnom nemaju jasnu sliku niti stav o novim uvjetima za ulazak u EU, iako pretpostavljaju da

će to značiti strožu kontrolu prilikom ulaska. Za one koji ne znaju engleski jezik ili nisu vješti s računalom, a putuju putem turističkih agencija, agenti obećavaju pomoć.

Iz Bruxellesa ističu da bi mjere trebalo shvatiti kao globalnu mjeru predostrožnosti, koja je u interesu svih građana, piše RTS.

H. R.

Započela provedba projekta INNATUS

Poršloga tjedna, 22. rujna, u Općini Ernestinovo održan je prvi sastanak u svezi provedbe projekta »INNATUS – Inicijativa za naivnu umjetnost i održivi turizam« koji je sufinancirala Europska unija iz programa prekogranične suradnje Interreg VI-A IPA Hrvatska – Srbija. U projektu sudjeluju Općina Ernestinovo i Hrvatsko nacionalno vijeće, a projekt je službeno započeo 1. srpnja ove godine.

Na sastanku je bilo riječi o aktivnostima koje partnere očekuju u projektu, kao i predstojećim koracima u implementaciji. Sastanak je služio i kao prvi korak u uspostavi NATUS mreže koja će okupiti ključne sudionike u području naivne umjetnosti u obje prekogranične regije.

Sastanku su nazočili načelnica Općine Ernestinovo **Marijana Junušić** i predsjednica Izvršnog odbora **Karolina Bašić** sa suradnicima.

Udžbenici, lektire, studijska putovanja

Župa sveti Pavao iz Bača dobila je 22.819,96 eura za sanaciju vlage i tiskanje udžbenika za vjeronauk, HPD Bela Gabrić 26.374,74 eura za obrazovanje na hrvatskom jeziku i očuvanje kulturno-povijesne baštine, a Hrvatska čitaonica 22.500 eura za projekt »Baština koja spaja«

Prema Programu prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije koje raspisuje Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske za tekuću godinu odobreno je 33 projekta ukupne vrijednosti 1,5 milijuna eura. Među ostalim, sredstva su dobili i župa sveti Pavao iz Bača, HPD *Bela Gabrić* iz Subotice i Hrvatska čitaonica iz Subotice te pišemo o njihovim projektima.

Obnova crkve

Župa sveti Pavao iz Bača realizirala je projekt sa župom svete Barbare iz Jakšića ukupne vrijednosti 44.999,49 eura, od čega je bačka župa dobila 22.819,96 eura. Ovim projektom se sanirala vlaga u crkvi i župnoj

kući u Baču. Da se to nije učinilo, postojala je velika opasnost da se objekti počnu rušiti. Velika kapilarna vlaga koja napada crkvu i župnu kuću u Baču trebala je hitno biti riješena. Prva faza, koju je župa sama prošle godine riješila, trebala je biti konačno riješena u drugoj fazi, ali za to nije bilo sredstava.

»Ovim projektom to je riješeno. Trajna sanacija kapilarne vlage bez građevinskih radova spriječena je postavljanjem aparata za njeno suzbijanje. Sanacija je trajna, jer uređaj sprječava nastanka vlage za stalno. Nadalje, tiskan je udžbenik za vjeronauk, kako bi se olakšao rad u pastoralu s djecom. Budući da do sada ne postoje nikakvi udžbenici za katolički vjeronauk u Srbiji, ovo djelo je primat u svojoj branši. U radu s djecom na vjeronauku u župi ne postoje udžbenici niti ikakva pomagala u

radu, pa će ovaj udžbenik biti od velike koristi ne samo za župu Bač nego i za sve ostale katoličke župe u Srbiji, gdje je hrvatsko govorno područje«, kaže župnik preč. dr. **Marinko Stantić**, koji je ujedno i autor ovoga udžbenika.

Projektom je organizirano i studijsko putovanje. Bilo je to za prvosvibanjske praznike, u Jakšiću je održana misa a potom je uslijedilo i predavanje preč. dr. Marinka Stantića na temu »Gdje je Bog utkao sreću?«.

»Važnost organizacije studijskog putovanja nalazi se u potpori i razrješenju važnosti rada. Tema predavanja je povezana s temom rada, jer se sreća nalazi u uspjehu, a da bi se uspjelo potrebno je akti-

virati se, angažirati se, tj. raditi. Budući da je ovo studijsko putovanje organizirano 1. svibnja, za svjetski Dan rada, na ovakav način se povezano vjersko sa svjetovnim, a zadovoljnim slušateljima je dala snage u obavljanju svojih svakodnevnih aktivnosti«, kaže preč. dr. Stantić.

Uzvratni posjet župljana crkve sv. Barbare uslijedio je za proštenje u Baču, kada je došlo tri puna autobusa vjernika. Kako kaže preč. Stantić, ne sjeća se kada je posljednji put crkva bila toliko puna vjernicima.

Unaprijeđenje nastave

Gimnazija *Matija Antun Reljković* iz Vinkovaca i HPD *Bela Gabrić* iz Subotice pokrenuli su projekt koji ima za cilj unaprijediti kvalitetu realizacije nastave i izvannastavnih aktivnosti koje doprinose očuvanju kulturno-povijesne baštine te povezati dionike projekta. Projekt uključuje opremanje škole u Vinkovcima, nabavu udžbenika i lektira za djecu u Vojvodini, te uspostavu suradnje između gimnazija u Vinkovcima i Subotici. Ukupna vrijednost

projekta je 36.800,25 eura, a dio koji je dobilo HPD *Bela Gabrić* iznosi 26.374,74 eura. Bit će nabavljeni udžbenici i lektira za 500 učenika hrvatske nastave u Vojvodini dok će opremanje vinkovačke Gimnazije poboljšati uvjete za rad i realizaciju izvannastavnih aktivnosti koje promiču kulturno-povijesnu baštinu.

»Tijekom projekta planirana su dva jednodnevna posjeta nastavnika i učenika iz ovih škola, s ciljem upoznavanja i razmjene iskustava u očuvanju kulturno-povijesne baštine. Također, u planu je promocija projektnih aktivnosti putem lokalnih medija, što će dodatno ojačati svijest o važnosti očuvanja hrvatskog identiteta u Vojvodini. Ova

suradnja predstavlja važan korak u očuvanju hrvatske kulturne baštine i jačanju obrazovnih veza između Hrvatske i Vojvodine«, kaže predsjednica HPD-a **Bela Gabrić Margareta Uršal**.

Baština koja spaja

U okviru Programa prekogranične suradnje uspješno je proveden projekt »Baština koja spaja!«, čiji su partneri Požeško-slavonska županija i Hrvatska čitaonica iz Subotice. Projekt je ukupne vrijednosti 44.970,80 eura, od čega je Hrvatska čitaonica dobila 22.500 eura, i za cilj ima očuvanje kulturne baštine, promicanje starih zanata te njegovanje jezika i običaja kod mladih generacija. Projekt uključuje brojne aktivnosti, od kojih je jedna od ključnih bila izrada projektno-tehničke dokumentacije za obnovu Županijske palače u Požeško-slavonskoj županiji, kao i opremanje multifunkcionalne dvorane unutar palače. Ova dvorana će služiti kao prostor za različite kulturne i obrazovne programe. Osim toga, *Hrvatska čitaonica* iz Subotice nabavila je

specijaliziranu opremu za kreativne radionice u *Etnokampu* u Subotici, uključujući peć za pečenje gline, lončarsko kolo i druge alate za rad s glinom, što će omogućiti djeci i mladima da kroz praksu uče stare zanate i razvijaju grafomotoričke sposobnosti, kao i drugu opremu koja će olakšati rad s djecom u *Etnokampu* i drugim programima *Hrvatske čitaonice*. Nabavljena je i kompjutorska oprema koja će olakšati vođenje radionica i digitalne aktivnosti. Kao kruna ovog projekta i zajednička aktivnost, dvadesetero djece iz Subotice i okolnih mjesta, koja su postigla zapažene rezultate na natjecanjima u nastavi na hrvatskom jeziku, boravilo je od 26. do 28. lipnja na studijskom putovanju u Požeško-slavonskoj županiji.

Uz bogat kulturni program, organiziran je i susret s predstavnicima Požeško-slavonske županije.

»Glavni ciljevi projekta 'Baština koja spaja' ostvareni su kroz edukativne, kreativne i zabavne aktivnosti, kojima su djeca stekla nova znanja o povijesti i baštini svog naroda, a istovremeno se razvijala svijest o važnosti suradnje. Povezivanjem mladih iz Hrvatske i Srbije kroz zajedničke aktivnosti i posjete kulturnim institucijama, projekt je dodatno pridonio očuvanju jezika, običaja i tradicije te razvoju nacionalne svijesti i pripadnosti«, kaže predsjednica Hrvatska čitaonice **Bernadica Ivanković**.

I. U.

Darko Baštovanović, politolog i književnik

Krhka priroda bilateralnih odnosa

Intervju vodio: Davor Bašić Palković

Kada je potrebno skrenuti pažnju s unutarnjih političkih i ekonomskih problema, mediji s ovakvim tonom često pribjegavaju diskursu koji evocira sjećanja na prošle sukobe i prikazuju Hrvatsku u negativnom svjetlu, što ima za cilj jačanje unutarnje kohezije putem konstrukcije vanjskog neprijatelja, a Hrvata kao naciju glavnoga arhineprijatelja koji je neophodan u aktualnoj datosti. Drugo, ovakav ton može biti dijelom strategije političkog pritiska, gdje se kroz medijsku propagandu nastoji utjecati na bilateralne odnose, stvarajući atmosferu nepovjerenja koja otežava pomirenje i suradnju

Darko Baštovanović iz Beočina je master politolog, međunarodni tajnik Demokratskog saveza u Vojvodini i pjesnik. Bio je i međunarodni tajnik Hrvatskog nacionalnog vijeća te predsjednik HNV-ova Povjerenstva za praćenje povreda manjinskih prava u Srbiji. Također, radio je i kao savjetnik u kabinetu ministra zaduženog za ravnomjerni regionalni razvoj Vlade Srbije. S njime smo razgovarali o kompleksnoj temi srpsko-hrvatskih odnosa, o ograničenjima procesa europeizacije kada su spomenuti odnosi u pitanju, ali i o suradnji Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini s vladajućom Srpskom naprednom strankom.

► **Kako ocjenjujete aktualne srpsko-hrvatske odnose?** Ovih dana ti su odnosi dodatno uzburkani slučajevima vezanim za uhićenje hrvatskog špijuna u Beogradu (čije postojanje službeni Zagreb negira) te zadržavanja na granici pjevačice Severine Vučković...

Govoriti o srpsko-hrvatskim odnosima znači ulaziti u jedno od najkompleksnijih političkih pitanja u ovome dijelu Europe koji neki imenuju kao jugoistočnu Europu, drugi kao Balkan, a pojedini kao »postjugoslavenski« prostor, gdje povijesni, kulturni i politički čimbenici tvore složenu mrežu međusobno isprepletenih interesa i neriješenih sukoba. Ovo su odnosi, gledano u jednome širem kontekstu, koji se nikako ne mogu promatrati kroz vizuru opće dnevno-političkoga, prosječnoga, sveznajućeg entuzijasta koji crpi svoje izvore iz dnevnih novinskih napisa, jer napose radi se o odnosima koji su opterećeni naslijeđem prošlih ratova i povremenim diplomatskim trzavicama, često se razvijaju u nepredvidivim smjerovima, pri čemu se svaka nova situacija tumači kroz prizmu povijesne kauzalnosti i aktualnih političkih kalkulacija. Nedavni događaji, poput uhićenja individue koja je označena u sredstvima informiranja kao hrvatski špijun u Beogradu, što Zagreb odlučno negira, te zadržavanja poznate persone s takozvane estrade koja sebe u medijskome prostoru predstavlja pjevačicom, **Severine Vučković**, na granici, dodatno su uzburkali već napete odnose između dviju zemalja, podsjećajući na inherentnu krhkost njihovih diplomatskih veza. Ovi incidenti ne samo što naglašavaju krhku prirodu bilateralnih odnosa, već otkrivaju i duboko ukorijenjene predrasude i nepovjerenje koje tinjaju ispod površine, a koji za nas angažirane u društvenom procesu nikako ne smiju biti prihvatljivi. No, dužnost mi je ukazati i na činjenicu kako postoje čimbenici koji su svjesni političkoga kapitala koji iz ovakvih situacija mogu izvući dok pak svaka strana, a moramo to racionalno ukazati odveć često nastupa i s prevelikim oprezom što za posljedicu ima dosta spor proces, a često i nedovoljno učinkovit kada je u pitanju saniranje posljedica.

► **Antihrvatski ton je, s manje ili više intenziteta, prisutan u dijelu medija u Srbiji, u tabloidima i na pojedinim televizijama... Po Vašem mišljenju, što se takvim porukama želi postići?**

Kao što je već spomenuto, određeni čimbenici unutar političkih i medijskih krugova u Srbiji imaju tendenciju kapitalizirati na kriznim situacijama, stvarajući i perpetuirajući narative koji potiču međunacionalne tenzije. Anti-hrvatski ton, koji je s više ili manje intenziteta prisutan u dijelu srbijanskih medija, osobito onih koji se percipiraju kao »tabloidi« ne može se promatrati izolirano od šireg političkog konteksta, te se ovaj fenomen mora tumačiti kroz jednu analitičku vizuru iz koje možemo izvesti nekoliko ključnih zaključaka. Prvo, takvi medijski sadržaji često služe kao alat za homogenizaciju domaćeg političkog tijela, gdje se antihrvatska retorika koristi kako bi se mobilizirala određena biračka baza, posebno ona sklona nacionalističkim i konzervativnim stavovima. U situacijama kada je potrebno skrenuti pažnju s unutarnjih političkih i ekonomskih problema, mediji s ovakvim tonom često pribjegavaju diskursu koji evocira sjećanja na prošle sukobe i prikazuje Hrvatsku u negativnom svjetlu, što ima za cilj jačanje unutarnje kohezije putem konstrukcije vanjskog neprijatelja, a Hrvata kao naciju glavnoga arhineprijatelja koji je neophodan u aktualnoj datosti. Drugo, ovakav

ton može biti dijelom strategije političkog pritiska, gdje se kroz medijsku propagandu nastoji utjecati na bilateralne odnose, stvarajući atmosferu nepovjerenja koja otežava pomirenje i suradnju. Pritom se koristi retorika koja često prelazi granicu onoga što se još uvijek prepoznaje kao politički korektan govor, s namjerom konsolidiranja određene ideološke agende, a istodobno potiče difuzija negativnih stereotipa među širim dijelom javnosti. U konačnici, ovakvi medijski narativi, iako korisni u kratkoročnom političkom kontekstu, dugoročno nanose štetu procesu normalizacije odnosa između Srbije i Hrvatske, jer produbljuju povijesne rane i onemogućuju konstruktivan dijalog koji bi vodio ka stabilnijim i miroljubivijim međudržavnim odnosima, ali i jednoj uistinu vrijednoj suradnji, koja ukoliko bi bila zasnovana na iskrenim političkim osnovama pa onda i antropološko-kulturološkim, mogla bi služiti i kao paradigma novoga šireg političkoga pozicioniranja dviju država u međunarodnim geopolitičkim gibanjima.

► **Nedavno je održana 17. znanstvena konferencija u Golubiću na kojoj se redovito tematiziraju hrvatsko-srpski odnosi. I sami ste sudjelovali nekoliko puta na njoj. Postoje li mogućnosti da se hrvatsko-srpski odnosi poboljšaju, što su poruke i preporuke iz Golubića i postoji li, s druge strane, politička volja u obje države za pozitivnim promjenama u tom kontekstu?**

Održavanje 17. znanstvene konferencije u Golubiću, koja se kontinuirano bavi hrvatsko-srpskim odnosima, predstavlja vrijedan forum za intelektualnu razmjenu i analizu složenih međudržavnih dinamika. Kao netko tko je sudjelovao na ovoj konferenciji nekoliko puta mogu potvrditi da Golubić nudi dragocjeno mjesto za promišljanje o mogućnostima unapređenja ovih odnosa, daleko od pritiska svakodnevne politike. Poruke i preporuke koje proistječu iz takvih akademskih okupljanja ističu neophodnost kontinuiranog dijaloga, koji se mora temeljiti na znanstveno utemeljenim analizama i razumijevanju povijesnih konteksta, kao i na spremnosti za rješavanje ključnih pitanja, poput pitanja nestalih osoba i gospodarske suradnje, koja bi mogla poslužiti kao poticaj za jačanje bilateralnih odnosa. Umjesto da isprazničarski sveznajuće s aspekta dnevnoga politikanstva kritiziramo političke prvake, potrebno je naglasiti koliko je važno da se njihova djelovanja oslanjaju na uvid i smjernice koje pruža znanost, a mi smo im dužni to ponuditi što kvalitetnije. Naime, samo kroz sinergiju između znanosti i politike može se stvoriti okruženje pogodno za trajno poboljšanje odnosa. Iako političke elite s obje strane nerijetko balansiraju između unutarnjih izazova i međudržavnih tenzija, treba prepoznati da su upravo znanstvene preporuke, kao one iz Golubića, važan proces na kojem se može graditi dugoročna stabilnost i povjerenje. Time se otvara prostor za pozitivne promjene, gdje politička odlučnost može pronaći svoj oslonac u znanstvenoj racionalnosti i promišljenom dijalogu.

► **S kolegom politologom dr. sc. Milošem Petrovićem potpisujete rad »Granice uvjetovanja EU u kontekstu političke suradnje Srbije s Hrvatskom«. Što**

zaključujete u ovom istraživanju, čini se da nam u kontekstu međudržavnih odnosa ni europeizacija ne pomaže?

U našem istraživanju, koje sam koautorizirao s kolegom dr. sc. **Milošem Petrovićem**, dolazimo do zaključka da proces europeizacije, koji je zamišljen kao ključni pokretač političkih reformi i međudržavne suradnje, pokazuje značajna ograničenja u kontekstu odnosa između Srbije i Hrvatske. Europeizacija, umjesto da služi kao katalizator za približavanje EU standardima i transformativne procese koji bi vodili prema »kreativnoj destrukciji« zastarjelih institucija i praksi, sve više gubi svoj utjecaj na političke elite koje su više usmjerene na očuvanje vlastite moći nego na istinsku integraciju u europske strukture. Ovo istraživanje, stoga bit ću slobodan reći, nakon ozbiljnog i kompleksnog analitičkog znanstvenog pristupa implicira da europeizacija, iako neupitno važna, ima svoje granice u kontekstu gdje su unutarnje političke dinamike i institucionalni otpori snažno prisutni. Da bi proces europeizacije imao stvaran utjecaj, neophodno je implementirati dodatne pristupe koji će adresirati ove prepreke i omogućiti stvaranje uvjeta za dublje reforme i istinsko približavanje europskim standardima.

► Kao politolog bavili ste se i temom demokršćanstva. Kako ono danas funkcionira na političkoj sceni? Tu možemo spomenuti i Demokratski savez Hrvata u Vojvodini koji je također spomenute političke provenijencije, kako ova stranka promiče te ideje i vrijednosti?

Demokršćanstvo, kao ideološki okvir, u svom suštinskom obliku teži integraciji kršćanske etike i socijalne pravde unutar političkog djelovanja. Ova ideologija, koja je povijesno igrala ključnu ulogu u oblikovanju političkih sustava u mnogim europskim zemljama, danas se suočava s izazovima modernizacije i prilagodbe na suvremene društvene i političke uvjete. Temeljne vrijednosti demokršćanstva uključuju promicanje ljudskog dostojanstva, socijalnu pravednost, solidarnost i očuvanje obiteljskih vrijednosti, ali njihova primjena u praksi zahtijeva kompleksan balans između tradicionalnih principa i potreba suvremenog društva. U kontekstu aktualne političke scene, demokršćanske stranke nastoje osnažiti svoju relevantnost kroz prilagodbu svojih politika i strategija kako bi odgovarale novim društvenim i ekonomskim uvjetima. Ovo se manifestira kroz integraciju socijalnih programa, poticanje održivog razvoja, zaštitu ljudskih prava i promicanje europske integracije. Demokršćanske stranke, stoga, nastoje obuhvatiti širok spektar političkih, ekonomskih i socijalnih aspekata, što uključuje i razvijanje politika koje reflektiraju suvremene izazove poput migracija, klimatskih promjena i globalne ekonomske nestabilnosti. Specifično za Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, koji se identificira s demokršćanskom političkom provenijencijom, vidljivo je kako ova stranka nastoji uskladiti svoje djelovanje s demokršćanskim načelima unutar konteksta lokalne politike i odnosa između nacionalnih manjina. DSHV promovira ideje demokršćanstva kroz različite aktivnosti koje uključuju očuvanje kulturnog

identiteta, poticanje socijalne kohezije i integraciju nacionalnih manjina u širi društveni okvir. Stranka također nastoji balansirati između očuvanja tradicionalnih vrijednosti i angažiranja u suvremenim političkim i društvenim pitanjima, što uključuje jačanje regionalne suradnje i promicanje mira i stabilnosti u multietničkim zajednicama. Ova privrženost demokršćanskim načelima osigurava DSHV-u da se efektivno suočava s izazovima modernog društva, balansirajući između očuvanja tradicionalnih vrijednosti i angažiranja u suvremenim političkim pitanjima, kao pozitivna posljedica navedenoga činjenica je kako DSHV ne samo što čuva svoju elementarnu ideološku značajku koja je osobna iskaznica svake stranke, već kao dosljedna u svojem ideološkome pozicioniranju biva prepoznata unutar hrvatske zajednice kao jedina relevantna stranka koja Hrvatima u Srbiji kao zajednici s jasnom tradicionalnom utemeljenošću može ponuditi konkretan plan djelovanja u političkoj areni i biti najsnažnijim glasom njihovoga interesa.

► DSHV, čiji ste međunarodni tajnik, ima partnersku suradnju s vladajućom Srpskom naprednom strankom na različitim razinama vlasti. Trebaju li manjinske stranke nužno biti uz vlast kako bi ostvarili neki oblik participacije u procesima donošenja odluka ili ne? Institut garantiranih mandata bio bi bolje rješenje za predstavnike manjina, ali od toga još uvijek nema ništa...

U analizi političke participacije manjinskih stranaka, kao što je DSHV, važno je razlučiti između nužnosti i racionalnosti političkih saveza u kontekstu specifičnih institucionalnih aranžmana i strategija preživljavanja i uspjeha u kompleksnom političkom okruženju. Iako na prvi pogled može izgledati da je nužno za manjinske stranke da budu dio vladajućih koalicija kako bi ostvarile relevantnu ulogu u procesima donošenja odluka, u stvarnosti se često radi o racionalnom pristupu s ciljem maksimiziranja političkog utjecaja i zaštite interesa specifičnih za zajednicu. Nedostatak garantiranih mandata za hrvatsku nacionalnu manjinu u Srbiji, kakav pak postoji za srpsku u Hrvatskoj, dodatno komplicira političku dinamiku, čineći koaliranje neophodnim za osiguranje političke prisutnosti i utjecaja. Naime, garantirani mandati, poput onih za srpsku manjinu u Hrvatskoj, omogućuju manjinskim strankama da osiguraju adekvatan broj predstavničkih mjesta, čime se jamči njihova vidljivost i aktivno sudjelovanje u donošenju odluka. U Srbiji, međutim, takvi mehanizmi nisu prisutni, što čini neophodnim manjinskim strankama sklapanje koalicije s vladajućim strankama kako bi osigurale svoju političku prisutnost. U kontekstu suradnje između Srpske napredne stranke i DSHV-a, SNS je demonstrirao značajan stupanj političke otvorenosti i spremnosti na suradnju, pružajući DSHV-u priliku za značajnu participaciju na određenim razinama vlasti. Ova suradnja predstavlja pozitivni korak u jačanju međusobnih odnosa i integraciji manjinskih interesa unutar šireg političkog okvira, čime se doprinosi stabilnosti i inkluzivnosti političkog sustava. S druge strane, institucionalna unaprijeđenost koju predstavlja prisutnost ministra **Tomislava Žigmanova**

kao jedinoga legitimnoga političkoga predstavnika hrvatske manjine u Srbiji pruža važan uvid u mogućnosti koje takvi institucionalni aranžmani nude. Uključenost gospodina Žigmanova, koji svojim intelektualnim kapacitetima i angažmanom, ne samo da donosi brojne benefite za hrvatsku zajednicu, već i značajno mijenja percepciju Hrvata u javnom prostoru. Činjenica koja se očituje jeste kako jedan Hrvat posjeduje kapacitete za upravljanjem kompleksnim procesima, zajedno s karakteristikama izgrađenog intelektualca i istinskog demokršćanskog humanista, doprinosi razbijanju stereotipa o Hrvatima kao retrogradnoj, zatvorenoj skupini i etno-folklornoj rezidui. Ovaj primjer institucionalne unaprijeđenosti nudi vrijedan model za razmatranje u Srbiji, pružajući perspektivu za moguće reforme koje bi mogle poboljšati participaciju manjinskih zajednica u donošenju odluka i prevladati dugoročne izazove u političkom odlučivanju.

► **Upisali ste interdisciplinarni studij religiologije na beogradskom sveučilištu. Koja su Vam očekivanja od ulaska u to područje?**

Upisivanje studija religiologije na beogradskom sveučilištu predstavlja značajan korak u mom profesionalnom i intelektualnom razvoju. Važno je napomenuti da moj ulazak u ovo polje nije rezultat tek nedavne odluke,

već se temelji na prethodnom znanstvenom iskustvu i angažmanu u području religijskih studija i povezanih društvenih fenomena. Ova disciplina, koja uključuje sveobuhvatno istraživanje religijskih fenomena iz različitih perspektiva, omogućava dublje razumijevanje složenih interakcija između religije, kulture i društvenih struktura. Kao intelektualac iz manjinske zajednice, potrebno je biti posebno kompetentan kako bi se uspješno odgovorilo na šire društvene izazove. Ova kompetencija uključuje ne samo razumijevanje specifičnih problema unutar vlastite zajednice, već i sposobnost da se sagledaju i odgovori na kompleksne društvene i kulturne dinamike u širem kontekstu. Studij religiologije omogućuje dublje istraživanje religijskih i kulturnih aspekata koji oblikuju društvene procese, što doprinosi boljim analizama i rješenjima za izazove s kojima se suočavamo u multikulturalnim i multietničkim sredinama. Na taj i takav način ne proširuju se samo intelektualni horizonti, već se osnažuje sposobnost za doprinos razvoju društvenih politika i strategija koje odgovaraju na složene potrebe i dinamike u suvremenim društvima i svim izazovima koje promjene unutar njih nose a na koje je važno pronaći adekvatne odgovore.

► **Prošloga tjedna u Subotici održan je *Književni salon* gdje ste bili jedan od gostiju. Pišete poeziju i iza sebe imate jednu knjigu zanimljivog naslova *Cijeli cjelovi tuge*. Kako ste sami rekli, ljubitelj ste forme i tradicionalnijih izričaja u pjesništvu. Možemo li očekivati novu knjigu, što radi Darko Baštovanović kao pjesnik?**

Što se tiče budućnosti, s velikim zadovoljstvom mogu najaviti da planiram uskoro završiti rad na novoj zbirci pjesama. Ova nova zbirka bit će prirodan nastavak mog dosadašnjeg književnog angažmana i dubokog promišljanja o temama koje su mi bliske i važne. Pjesništvo je za mene mnogo više od pukog umjetničkog izraza; ono je neodvojivi dio mog cjelokupnog intelektualnog i kreativnog angažmana. Kroz svaki stih i metaforu nastojim izražavati složene misli i osjećaje koji su rezultat mojeg kontinuiranog istraživanja ljudske prirode i društvenih fenomena. Trenutačno sam u fazi finalizacije ove zbirke i uskoro ću je predati uredniku na kritičko iščitavanje. Pjesništvo smatram oblikom intelektualnog istraživanja, gdje svaki stih predstavlja detaljnu analizu univerzalnih pitanja i egzistencijalnih dilema. Pjesnik mora biti analitičar i istinski ljubitelj mudrosti, koji istražuje složene aspekte ljudskog iskustva i stvarnosti kroz sofisticirane poetske forme i simboliku. Ova perspektiva osigurava mu artikuliranje i reflektiranje na kompleksne ideje koje nadmašuju površinske interpretacije stvarnosti, što pjesnički rad čini ključnim za dublje razumijevanje i izražavanje univerzalnih istina.

Novi život i novi posao u Zagrebu

»Nisam znao ljude, trebalo je vremena da uspostavim kontakte, jer bez ljudi ne možete ništa. Drugo, u posao smo krenuli s malo vlastitog novca, ali uspjeli smo. Malo-po malo i došli smo do tri kafića i jednog restorana«, kaže Smiljko Barišić

Do početka 90-ih godina u Beškoj su Hrvati činili 25 posto stanovništva. Kada je počeo raspad nekadašnje države, iz Beške se iselilo oko tisuću Hrvata. Uglavnom u Hrvatsku. Jedan od njih je **Smiljko Barišić Čile**, ugostitelj u Zagrebu čija obiteljska firma vodi tri kafića i jedan restoran. Za sada, jer planiraju otvoriti još jedan objekt.

Iz Beške u Hrvatsku

Obitelj Smiljka Barišića u Bešku je došla 1955. godine. Bila je to, u to vrijeme uobičajena, ekonomska emigracija, a došli su iz Hercegovine. Prodali su kuću i imanje u Konjicu i kupili kuću i zemlju u Beškoj i tu nastavili obiteljski život. Smiljko Barišić osnovnu školu završio je u Beškoj, a srednju ugostiteljsku u Indiji. Poslije školovanja i do odlaska radio je u Novom Sadu.

»Najduže sam radio u hotelu *Park*, bio sam poduzetnik i imao sam svoj kafe bar *Bistro Čile*«, počinje svoju životnu priču Barišić.

No, raspad nekadašnje države i rat koji se širio osjetili su i Hrvati u Vojvodini. Prijetnje, pritisci za pojedine obitelji postale su svakodnevica. Nije to mimoišlo ni obitelj Smiljka Barišića.

»Zvali su doma, plaćao sam reket. Otišli smo 1. kolovoza 1992. godine. Supruga, ja i dva sina. Ne samo supruga i ja već i moji i njezini roditelji koji su također živjeli u Beškoj. Otac je mijenjao kuću za kuću u Ogulinu, a roditelji supruge su mijenjali svoju kuću za kuću u Zagrebu, mi smo mijenjali stan na Limanu i prodali lokal u Dunavskoj ulici u Novom Sadu«, priča Barišić.

Ono što ih je prvo čekalo u Zagrebu je kako naći posao, jer trebalo je od nečega živjeti, stvarati budućnost za djecu. Smiljko se prihvatio posla koji je najbolje znao, za koji se obrazovao i koji je prije toga radio u Novom Sadu.

»Radio sam u Zagrebu u nekoliko restorana, a onda sam 1999. godine otvorio svoj prvi restoran«, priča zagrebački ugostitelj.

Ljiljana i Smiljko Barišić, Beška 1970.

Počeli su supruga, sinovi i on, a onda se posao razvijao, povećavao broj ugostiteljskih objekata i broj uposlenih.

»Radimo 25 godina. Imamo tri kafića i jedan restoran. U mirovini sam, a posao vode sinovi i snahe«, ne bez ponosa kaže Barišić o svom poslu.

Izgleda jednostavno kada se kaže obiteljska tvrtka koja radi 25 godina, ali Smiljko kaže da je novi početak u novoj sredini bio težak.

»Nisam znao ljude, trebalo je vremena da uspostavim kontakte, jer bez ljudi ne možete ništa. Drugo, u posao smo krenuli s malo vlastitog novca, ali uspjeli smo. Malo po malo i došli smo do tri kafića i jednog restorana. Zajedno supruga **Ljiljana** i sinovi **Slaven** i **Ivan**«, kaže zagrebački poduzetnik i dodaje da je pokretač bila vjera u uspjeh, ali i borba za goli život.

Ugostiteljski objekti obitelji Barišić su na različitim lokacijama u Zagrebu. Na Maksimiru, Vukomercu i u Centru male privrede Savica – Šanci. Poslovna politika našeg sugovornika bila je, kako kaže, pošten rad. Uz to, dodaje, potrebno je i znanje, a on je u Zagreb došao ne samo s formalnim obrazovanjem iz ugostiteljske struke već i s iskustvom vođenja vlastitog posla.

»Kada smo došli u Zagreb, imao sam 39 godina. Najbolje godine za rad, imao sam znanje, iskustvo. Prenio sam svoje iskustvo iz Novog Sada u Zagreb. Uz to, malo sreće i puno rada. Radilo se na početku i po 15-16 sati dnevno. Osim naše obitelji, imamo još 22 uposlenika. U tri kafića imamo samo pića, a restoran nudi i hranu. Radimo domaća jela, držimo se domaće kuhinje. Kuhamo slavonski čobanac, fiš paprikaš, pripremamo morsku i riječnu ribu«, kaže Barišić.

S obzirom na to da je restoran u gospodarskoj zoni gosti restorana su od radnika do vlasnika poduzeća. Više od 70 posto gostiju su stalni gosti Barišićevog restorana.

Smiljko je u mirovini, kafiće i restoran vode sinovi Slaven i Ivan i snahe **Darinka** i **Ana**, ali on je i dalje uključen u posao. Praveći usporedbu s krajem 90-ih, kada je pokretao posao, i s današnjim uvjetima za poslovanje kaže da je sada mnogo lakše, uređenje, izvjesnije.

Restoran *Borsolino*

Obitelj Barišić vlasnik je ugostiteljskog obrta *Borsolino*. Neki od dojмова gostiju objavljeni na sajtu specijaliziranom za ugostiteljsku ponudu su: »Hrana odlična. Osoblje super. Sve u svemu jako dobro«, »Puno ukusne hrane, ljubazni konobari«, »Bilo je super!!!«, »Ponuda je vrh... nismo mogli pojest koliko je bilo. Sve pohvale svima... p. s. kruh je vrhunski«.

»Hrvatska je članica Europske unije i to je pomoglo da se i kod nas urede neke stvari, pa i one koje se tiču poslovanja. Država je uređenija. Standard je porastao, prosječna plaća je 1.050 eura. Mi smo uslužna djelatnost i ovisimo od standarda naših potrošača«, kaže Barišić.

Poduzetna obitelj Barišić planira i proširenje posla. Hoće li to biti još jedan kafić ili restoran ovisi o lokaciji. Trenutačno traže novi prostor, a lokacija će odrediti i vrstu usluge.

U stari kraj poslije 11 godina

Iz Novog Sada, gdje je živo i radio, Smiljko nije otišao svojom voljom i kako kaže da nije bilo 90-ih sigurno nika-

da ne bi ni razmišljao o odlasku. Za prvi dolazak u rodnu Bešku trebalo mu je 11 godina, ali sada i u Bešku i u Novi Sad dolazi nekoliko puta godišnje. I ovaj razgovor uradili smo nakon sastanka koji je Smiljko imamo s predsjednikom Zajednice protjeranih Hrvata Srijema, Bačke i Banata **Ivom Martinovićem**, a rješavali su tehničke stvari oko gostovanja jednog tamburaškog orkestra iz Subotice u Zagrebu. Godinama je bio dopredsjednik Zajednice.

»Dvije godine uvjeravali smo Ivu Martinovića da prihvatiti biti predsjednik Zajednice. Konačno smo ga nagovorili, pa smo mi stariji prepustili vođenje udruge mlađima. Zajednica godišnje ima 7-8 okupljanja, a što se tiče nas Beščana ta okupljanja su češća. Više od tisuću Hrvata otišlo je 90-ih iz Beške. Oni koji su došli u Zagreb dobro su se snašli. Zagreb je veliki grad, posla je bilo za sve koji su htjeli raditi. Neki su našli uposlenje, neki pokrenuli vlastite poslove. Brzo su se uklopili i u novu sredinu, jer ipak su i Vojvodina i Zagreb prostori nekadašnje Austro-Ugarske, sličan je mentalitet, navike. Možda su ovdje ljudi malo hladniji, distanciraniji, ali uklopili smo se«, kaže Barišić.

U Bešku, Novi Sad i Sombor dolazi tri puta godišnje.

»Kada sam prvi puta došao, poslije 11 godina, nije bilo ni straha ni nelagode. Samo, bilo je vrlo emotivno. Novi Sad je moj grad, u Novom Sadu i Beškoj uvijek se ne-

S prijateljima u Beški

kako posebno osjećam. Prije mjesec i pol, tjedan dana proveo sam s unucima u Beškoj i Novom Sadu. Dopalo se i njima i već pitaju možemo li ponovo ići za zimski raspust«, kaže Barišić, ponosni djed petero unučadi.

Z. V.

Upis novih članova u folklorni odjel
Dječje skupine,
Izvođački ansambl,
Orkestar!

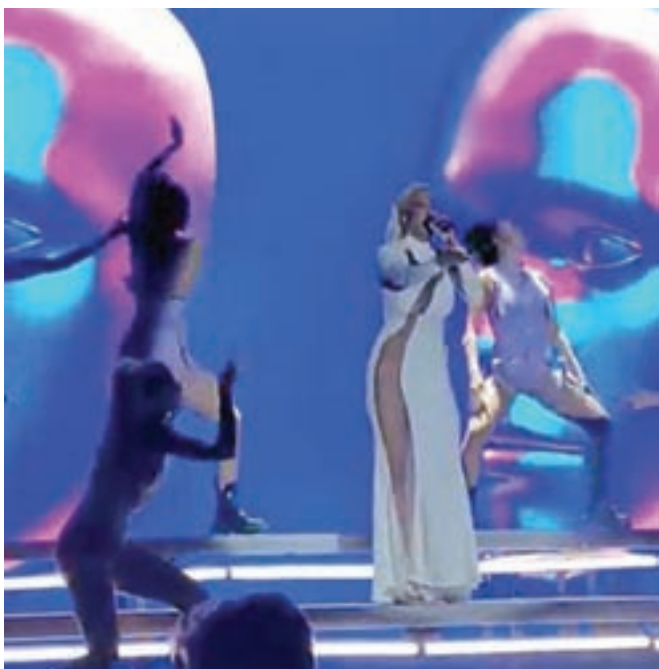
Upisati se mogu djeca od 6 godina, kao i mladi.
 Upis traje do listopada (oktobra).

Informacije:
 Poruka u Inbox (fb i Insta)
 Broj tel: 0601501086

Javiti se lično u Bunjevačkom kolu (Preradovićeve 4)
 svakog radnog dana od 18 do 21 sat.

Crven obraz, nano

Jedan od najjadnijih osjećaja zacijelo je kada se dijete srami svojih roditelja. Razlozi za to mogu biti različiti: zbog njihovog ponašanja, materijalnog stanja ili nečeg trećeg, ali je osjećaj dubok i individualan. Čak i kada je obitelj brojna, rijetki će progovoriti o svojim unutarnjim tjeskobama za čiji nastanak ne snose nikakvu krivnju, a još će se rjeđi odlučiti o njima javno progovoriti. Valjda zbog toga što je obitelj u očima djeteta utvrda sigurnosti – pa makar bila i od pijeska – a svaka njena rupa koja se vidi izvana doživljava se kao njeno potkopavanje.

Sličan, dakle jadan, osjećaj je i kada se sramiš i crveniš zbog postupaka ljudi kojima je povjerena odgovornost da vode računa o sudbinama drugih ljudi. Kada je o tome riječ, razloga za sram i crvenilo, svakodnevno je i na svim razinama, od vrha države do dna lokalne samouprave. Razlika između obitelji i vlasti – jer o tome je ovdje riječ – je ipak u tome što su uloge različite: obitelj je manja zajednica i sram djece zbog roditelja najčešće ostaje unutar nje same, dok je vlast veća grupa ljudi zbog koje sram ne osjećaju djeca nego njihovi roditelji. Valjda zbog toga što je vlast u očima mislećih ljudi servis građana isti ti ljudi skloni su ponekad javno iskazati svoje neslaganje, obično bučno i na ulici. Istina, ima toga i kod malih ljudi, ali, priznat ćemo: mnogo, mnogo rjeđe.

Nećemo o litiju, postizbornim prosvjedima, blokada poljoprivrednika, štrajkovima radnika... Povod je, naizgled, mnogo benigniji i tiče se režije koju lokalna samouprava desetljećima unazad ciklično upražnjava pod nazivom »Dan grada«, bilo da je riječ o danu oslobođenja Subotice od fašizma ili pak datumu dobijanja statusa slobodnog kraljevskog grada. I upravo se zbog Dana

grada dobar, pa čak i veliki, dio Subotičana već godinama unazad srami svoje lokalne samouprave i crveni umjesto nje, bilo da je riječ o izboru počasnog građanina (**Mati-ja Bečković** ili **Aleksandar Vučić**, kao veličine bez kojih bi ovaj grad bio kao muha bez glave), bilo pak o izboru gostiju koji će nešto odsvirati ili otpjevati na središnjem gradskom trgu. Kada je dobar, pa čak i veliki, dio sugrađana pomislio da je nastupom **Baje Malog Knindže** za *Zavičajne dane* iskopan sav talog iz mulja populizma u nedjelju se na Trgu slobode – na poziv lokalne samouprave – pojavila predstavnica *hard erotic* estrade ispustivši pred respektabilnim brojem ljudi gomilu suglasnika i samoglasnika u formi koje najdobronamjerniji zovu pjesma-ma. Njeno bučno oglašavanje u nedjelju bilo je zapravo vrhunac koji je u sjenu bacio i koncert filmske muzike kod Sinagoge i Subotičku filharmoniju i *Ravnicu*, a koji na najbolji način pokazuje – da se poslužimo izrazom **Nade Macure** – »slojevitost« licemjerja od koje je sastavljena sadašnja postavka lokalne samouprave u kojoj su, kao rogovi u vreći, pomiješani i ukus i neukus, ali se – baš poput sretne obitelji – oni ne sučeljavaju nego čine prividnu harmoniju u kojoj na svoje dođu i »europelci« i »naši«.

Jelena Karleuša ili pak Baja Mali Knindža, koji su ni krivi ni dužni gaže našli u Subotici baš za gradske manifestacije, ujedno su i – da se sad poslužimo leksikom pojedinih radikala dok nisu evoluirali u naprednjake – najbolji »primjerci« ne samo toga uz što su i na kakvim vrijednostima odrastali čelni ljudi sadašnje lokalne samouprave nego i nušićevsko-domanovićevsko mentalnog sklopa kada je riječ o mnogo ozbiljnijim stvarima kao što su vodovodna mreža u gradu i okolini, rudarenje pijeska gdje ga god u okolini ima, rušenje i bezvezna gradnja gdje se god za to ukaže prilika, infrastruktura u pojedinim predškolskim ustanovama, neasfaltirane ulice širom grada...

Jelena Karleuša ili pak Baja Mali Knindža, kao elita dno-la, s pravom su se na središnjem subotičkom trgu osjećali kao da su na *Informerovom* tulumu u Rosićima ili pod bilo kojom drugom *šatrom*, jer je lokalna samouprava od Trga slobode napravila upravo to: vašar, na kom još jedino nedostaju prizori iz *Pinkovih* ili *Happyjevih realityja*. Na radost onih kojima se hrane sekundiranjem i voajerizmom.

I za kraj, prije no što se netko na odgovornoj poziciji u lokalnoj samoupravi zapita koga bi to mogli dovesti za sljedeći Dan grada, evo besplatnog prijedloga – **Svetlanu Cecu Ražnatović**, kao nepravedno zapostavljenu u ovoj plejadi estradnih velikana. Dobro, prijedlog o kom vrijedi razmisliti. A koga za počasnog građanina? Kako koga, pa Jelenu Karleušu! Zašto? Kako zašto, pa zaslužila je: glas, stas, humanost, skromnost. I podobnost.

Z. R.

Nestanak i restrikcija vode kao posljedica suše

U Subotici 42% teritorija nema vodovodnu mrežu

Tijekom 1960-ih godina izgrađeno je 600 km vodovodne mreže, a prema predviđenoj zoni vodoopskrbe bi trebalo izgraditi još 400 km vodovodne mreže, navode iz Tajništva za komunalne poslove, energetiku i promet Grada Subotice

Ljeto na izmaku vjerojatno će biti zapamćeno kao najtoplije ljeto u Srbiji otkad postoje mjerenja. Presušila su jezera, izvori i rijeke, a stanovništvo je ostalo bez vode za piće i osnovne potrebe, kao i za stočarstvo i poljoprivredu, priopćile su Organizacija za političku ekologiju *Polekol* i mreža organizacija i pojedinaca *Pravo na vodu*.

Prema mapi koju su izradili i objavili, preko četrdeset lokacija pogođeno je restrikcijama vode i problemima u vodoopskrbi uslijed izrazito visokih temperatura i male ko-

kako piše *Polekol*, posebno je dramatično u Sjenici koja je u kolovozu proglasila izvanrednu situaciju zbog nemogućnosti da se samostalno izbori s krizom. Lokalna samouprava raspolaže jednom cisternom od devet kubika vode koja može obići 2-3 sela, pa se cisterna čeka i po petnaest dana, stoji u priopćenju. Samo na prostoru Sjenice, jednog od najhladnijih područja na Balkanu, ugroženo je preko dvadeset sela.

Tavankut, Mirgeš i Šupljak – 0%

Na području Grada Subotice nije proglašena izvanredna situacija zbog nestanka i restrikcije vode, iako, prema podacima Tajništva za komunalne poslove, energetiku i promet 42% teritorija Grada nije pokriveno vodovodnom infrastrukturom već se vodom opskrbljuju preko vlastitih bunara koji na manjim dubinama ljeti nerijetko presušuju.

Osim Gornjeg i Donjeg Tavankuta i Mirgeša, vodovodnu mrežu nema niti Šupljak, a samo 8,4% pokrivenosti teritorija vodovodom imaju Hajdukovo i Nosa i 9% Kelebija. U naselju Subotica vodovodom je pokriveno 67,8% teritorija, a najmanju pokrivenost imaju mjesne zajednice Zorka, Makova sedmica i Peščara.

Kako nadležno Tajništvo ističe, tijekom 1960-ih godina izgrađeno je 600 km vodovodne mreže, a prema predviđenoj zoni vodoopskrbe bi trebalo izgraditi još 400 km vodovodne mreže. Kao mjeru pomoći lokalne samouprave »žednim« naseljima nadležno Tajništvo ističe kako je sektor proizvodnje vode iznio cisterne od 1 kubičnog metra u naselja Donji Tavankut i Hajdukovo 14. kolovoza te su ih dopunjavali naredna četiri dana nakon čega su vraćene u firmu.

»Iznošenje i vraćanje je izvršeno po naređenju Kriznog stožera, a sukladno upozorenju koje je izdao Republički hidrometeorološki zavod Srbije na toplinski val na području cijelog teritorija Srbije od 12. do 19. kolovoza, a crveni metealarm za opasnu pojavu maksimalnih temperatura $\geq 35^{\circ}\text{C}$ «, stoji u obrazloženju Tajništva.

Nepoznat datum početka

Na naš upit postoji li mogućnost da u ovim naseljima bez vodovodne mreže lokalna samouprava postavi stalnu

ličine padalina u proteklih više od mjesec dana. Tako su se na mapi našla i naselja Grada Subotice i Novog Sada – kao najsjevernije naselje Tavankut te i Kač, Veternik, Srijemska Kamenica i Rumenka. Najviše lokacija s ovim problemom zabilježeno je u središnjoj Srbiji, a pojedine lokalne samouprave proglasile su i izvanrednu situaciju.

cisternu s pitkom vodom, odgovor je ne i da takvu uslugu mještani mogu očekivati samo kada temperature prijeđu 35°C.

»Cisterna s pitkom vodom se može osigurati isključivo u kontroliranim uvjetima gdje pored fizičkog osiguranja iste moraju biti ispunjeni i kemijski uvjeti kako bi kvaliteta vode bila zadovoljavajuća. Iz tih razloga se vodoopskrba pitkom vodom putem cisterni odvija isključivo u razdobljima izvanrednih vremenskih uvjeta«, stoji u odgovoru Tajništva za komunalne poslove, energetiku i promet Grada Subotice.

Kada će Tavankučani imati pitku vodu i izvan razdoblja izvanrednih vremenskih uvjeta još uvijek nije poznato. JKP *Vodovod i kanalizacija* Subotica je zaduženo da u ime Grada Subotica provodi aktivnosti oko izrade projektno-tehničke dokumentacije za potrebe izgradnje sustava javne vodoopskrbe naselja Mirgeš, Donji Tavankut i Gornji Tavankut i oni ističu kako je rok za to kraj 2024. Navode i kako trenutačno ne raspolažu informacijama o izvoru financiranja izgradnje predmetnih objekata mikroregionalnog sustava.

»Shodno naprijed navedenom, za nas su nepoznati mogući rokovi izgradnje, odnosno dinamika izvođenja radova«, kažu iz *Vodovoda i kanalizacije* Subotica.

»Predviđeno je formiranje mikroregionalnog sustava koji trebaju povezivati postojeći sustav javne vodoopskrbe Su-

botica – Palić s planiranom javnom vodoopskrbom predmetnih naselja. Glavni elementi predviđenog sustava su: tranzitna crpna stanica u naselju Subotica, tranzitni vod između naselja Subotica i Mirgeš, rezervoar za dnevno izravnavanje između dotoka sezonske, odnosno dnevne promjenjive potrošnje, crpne stanice, visokog pritiska za potrebne opskrbe distributivnih mreža naselja, magistralne vodovodne mreže između naselja Mirgeš, Donji Tavankut i Gornji Tavankut i distributivne mreže svakog naselja«, navode u *Vodovodu i kanalizaciji* Subotica.

Prema njihovim riječima, u proteklom razdoblju je ishodovano odobrenje za izgradnju za distributivne mreže naselja Mirgeš, Donji Tavankut i Gornji Tavankut. Za ostale dijelove sustava (rezervoar, crpna stanica, tranzitni vod i magistralni vod) izrađeno je idejno rješenje, odnosno dobiveni su lokacijski uvjeti. Trenutačno se za ostale dijelove izrađuju projekti za građevinsku dozvolu, odnosno projekti za izvođenje.

»Financiranje izrade projektno-tehničke dokumentacije je vršeno od Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo preko Grada Subotica i jednim manjim dijelom iz sredstava našeg poduzeća«, navode iz *Vodovoda i kanalizacije* Subotica.

J. D. B.

NASELJE	DUŽINA POSTOJEĆEG VODOVODA	DUŽINA UKUPNO POTREBNOG VODOVODA	DUŽINA NEDOSTAJUĆEG VODOVODA	TRENUTAČNA POKRIVENOST %	BROJ STANOVNIKA NA OSNOVI POKRIVENOSTI
	(m)	(m)	(m)		
Subotica	354517	523039	168522	67.8	57149
Palić	61432	116304	54872	52.8	2748
Šupljak	0	23723	23723	0.0	0
Kraljev Brig	8060	23474	15414	34.3	472
Hajdukovo, Nosa	1864	22102	20237	8.4	149
Kelebija	4741	52610	47870	9.0	169
Bikovo	15684	22753	7069	68.9	845
Mirgeš	0	17421	17421	0.0	0
Tavankut	0	51081	51081	0.0	0
Čantavir	45662	62039	16377	73.6	3877
Bačko Dušanovo	7993	9126	1133	87.6	435
Novi Žednik	19524	27530	8006	70.9	1343
Žednik	12472	18231	5759	68.4	1016
Višnjevac	8516	10695	2179	79.6	346
Bajmak	56827	64771	7945	87.7	5078
Đurđin	13520	15241	1721	88.7	1013
Mišićevo	4712	5047	335	93.4	236
Mala Bosna	7172	10840	3668	66.2	571
UKUPNO:	622695	1076028	453333	57.9	75448

Mirisi iz bakinog kuvara u Baču

Svatovska i druga *jila*

Gastro manifestacija okupila je ekipe iz Osijeka, Vinkovaca, Bača, Vajske, Subotice i Selenče

Hrvatska udruga *Tragovi Šokaca* iz Bača organizirala je šesti put gastronomsku manifestaciju *Mirisi iz bakinog kuvara* u subotu, 31. kolovoza. Kuhala su se svatovska i druga jela, a dvorište *Didine kuće* mirisalo je na čobanac, pileći paprikaš, svinjski paprikaš s *rizancima*, paprikaš od divljači, pržila se bijela dunavska riba, kuhao paprikaš od soma s rižom, pripremalo tradicionalno slovačko svatovsko jelo s četiri vrste mesa, jelo s okruglicama od bijele ribe... Sudionici manifestacije bili su iz Osijeka, Vinkovaca, Bača, Vajske, Subotice, Selenče.

Članovi HU *Tragovi Šokaca* prikazali su svadbeni običaj dočeka kuma, a članovi KUD-a *Jan Kolar* kako u svatove zovu Slovaci iz Selenče. Etno udruga *Vrijedne ruke* iz Vinkovaca priredila je modnu reviju koja je inspirirana starim tehnikama veza, necovanja, heklanja...

Dvanaest ekipa

Stanka Čoban iz UG-a *Tragovi Šokaca* kaže kako ova manifestacija nije natjecateljskog karaktera, ali da ima simbolične pobjednike koji se rangiraju po općem dojmu, od kuhanja do nastupa ekipe.

»Zadovoljna sam odzivom zato što nas je svake godine sve više i više. Prijavljeno je 13 ekipa, nažalost jedna ekipa je morala otkazati, ali i od ovih preostalih 12 ekipa očekujem interesantna jela. Svi spremaju različita jela i svi sve probaju; netko završi ranije, netko kasnije, vjerujem da zato i dolaze jer je svima interesantno da probaju nešto novo. Od ove smo godine uveli i jednu novinu: imamo tematsku kuhinju i ove godine je tema 'svatovska jela'. Nismo uspjeli potaknuti sve ekipe da to rade, ima

tu i mladog svijeta koji ni ne zna što se nekad u svatovima jelo, ali većina ekipa se pridržava zadane teme. Također, prikazali smo i dva svatovska običaja. Također, što mi je zanimljivo: imamo gospođu iz Bačke Palanke koja nam pravi palačinke. Kako kažu, to je postao običaj u novije vrijeme kod njih u svatovima gdje se palačinke s mesom služe kao predjelo. Ovim putem htjela bih se zahvaliti i Središnjem državnom uredu koji je financijski pomogao manifestaciju«, kaže Čoban.

Anica Dragić bila je glavna kuharica ekipe *Šokačke grane* iz Osijeka koja je za ovu prigodu pripremala jelo koje se tradicionalno spremalo za djevojke koje su kitile goste ružmarinom.

»Mi danas pravimo pileći paprikaš s trgancima. On se ne pravi u svatovima, to se kod nas pravi kada kitarice kite ružmarin. Za te cure se peku gužvare i kuglofi da se počaste. Za paprikaš se ispirja dosta luka, luk mora izgledati kao neki kajmak, paprika je jako bitna i začini tko kako voli. Pravi se oko sat i pol vremena, do dva, lagano se kuha, potom se stave krumpiri i trganci«, otkrila je Anica.

Čobanac i ćapša

Predsjednica vinkovačke udruge *Vrijedne ruke* **Željka Remić** kaže kako je ovo njihova prva kuharska avantura,

ali i da dolaze treći put zaredom u Bač. Spremile su čobanac na starinski način.

»Danas kuhamo čobanac po receptu naše **Danice**, a recept će se moći naći u *Kuharici* koju će izdati naše dame iz *Didine kuće*. Čobanac se sprema i za svatove.

Mi smo udruga koja neguje i promovira kulturnu baštinu, baziranu na ručnim radovima. Vrijedno radimo svaki tjedan i stalno gostujemo. Radimo 18 vrsta ručnih radova i na kraju dana ćete moći vidjeti neke od njih. Ima nas oko 30, gostovali smo ove godine već u Dubrovniku, Zagrebu, Novom Sadu, spremamo se za Gospić, redovni smo sudionici na festivalu ručnog rada u Zagrebu – *Craft fest*«, rekla je Željka.

Ekipa koja je privukla mnogo pažnje, kako zbog dobre atmosfere a tako i po specifičnosti jela koju se spremali, je svakako ekipa KUD-a *Jan Kolar*. Vođa dramske sekcije **Rastislav Ribarski** rekao je kako je sretan što mogu pripremiti jedno baš tradicionalno slovačko jelo – slovačku čapšu ili slovačku tepsiju.

»Dolazimo iz Selenče i predstavljamo našu dramsku sekciju KUD-a *Jan Kolar*. Na ovoj manifestaciji sudjelujemo svake godine. Danas pravimo slovačku čapšu ili slovačku tepsiju. U tepsiju ide hurka (vrsta krvavice), friška ljuta slovačka kobasica, svinjska rebra i krumpir pečen u tepsiji. To se nekada pravilo u petak pred svatove, spremalo se za one ljude koji su klali svinje i žene koje su pekle svatovske kolače, onda se to za njih u bavorskoj peći ispeklo, danas koristimo pećnicu, ali kod nas u Selenči u nekim restoranima još uvijek možete pronaći bavorske peći. Treba dobra tri sata da se ispeče. Ono što je interesantno, a vidio sam da tako rade i Šokci, mi Slovaci ovo jedemo s kompotom! Nismo ponijeli kompot, ali smo ponijeli pitu s višnjama koja će također dobro ići s čapšom. Kod nas u svatovima je običaj da se u subotu priprema svinjski paprikaš za ručak s kupus salatam, za večeru juha od domaćih kokošaka, kuhano meso sa hrenom, kuhani kiseli kupus ili danas obično ide sar-

ma, a potom meso prženo u masti u kazanu posluženo s kompotom i tek onda torte«, kaže Ribarski.

Nagrada i Hrvatskoj riječi

U ime ekipe MK iz Vajske kuhao je **Josip Saborski** zvani **Kapetan**:

»Mi pečemo ribu na *tanjirači*. Pečemo pet vrsta riba – som, mrena, deverike, babušku, šarana. Uvijek se uvalja u dvije vrste kukuruznog brašna i ostavi se dok ne postane zlatno crvene boje. Nije hrana koje se tradicionalno pravi za svatove, ali jeste hrana za druženje i nešto što mi često pravimo kada se okupimo«.

Kao i ekipa *Búzavirága* i ekipa *Dunavskih bečara* je odstupila od zadane teme, ali su svakako pripremili interesantno jelo koje je zainteresovalo mnoge prisutne.

»Pravim paprikaš od divlje svinje. Nije tradicionalno svatovsko jelo, jednostavno smo htjeli napraviti nešto što nema svatko. Što je tajna? Meso, luk, sol, paprika i kuhati dva i pol sata i to je to, gotova tajna«, rekao je **Joca Sabov** iz ekipe *Dunavski bečari*.

Na kraju večeri došao je na red i proglašenje pobjednika. Prvo mjesto osvojila je ekipa *Vrijedne ruke* iz Vinkovaca, drugo mjesto je pripalo ekipi *Dream Team*, a treće mjesto *Hrvatskoj riječi*. Posebno su bile istaknute i ekipe KUD-a *Jan Kolar*, kao i ekipa *Panonske frajle* koje su se postarale za kolače i ostale slastice.

I. B.

Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina

Čitaonica se ponosi svojim programima i manifestacijama, poput Jesenjeg prela i Božića u Surčinu te projektima povezivanja s matičnom državom Hrvatskom

U povodu osme godišnjice od otvorenja Hrvatske čitaonice *Fischer* 1. rujna priređen je svečani program u Surčinu. Okupljeni su imali priliku uživati u bogatom programu, koji su započeli tamburaši *Fischera*, obilježavajući svoju petu godišnjicu rada. Prikazan je i godišnjak udruge u elektroničkom izdanju koji je izradila **Veronika Živanović**. Poseban dio večeri bio je recital **Marije Brzić**, koja je predstavila svoju poeziju iz knjige *Zaveslaj u kraj*. U programu su sudjelovali i **Stjepan Vo-**

larić, aforističar udruge, **Ivica Ljevar** koji je pročitao pjesmu *Tamburica* i **Janja Ščulac**, voditeljica zbora, koja je izvodila pjesme uz pratnju tamburaša. Također, mogla se pogledati i *Etno soba surčinskih Hrvata*.

Jačanje kapaciteta

»Večeras smo se okupili da proslavimo osam godina od blagoslova i otvorenja naše udruge. Udrugu smo osnovali nas četrnaestero 23. veljače 2016. godine. Prvi predsjednik bio nam je **Josip Joška Volarić**. Od članova uprave posebno se sjećamo onih koji su s cjem i zalaganjem sa svima nama podigli ovu udruhu na sadašnju razinu, a sada oru nebeske njive: **Josip Čačić**, **Andrija Mile Pleša**, **Ivan Kendrić**, **Željko Brzić** i **Krešimir Jutić**. Udruga ima preko 200 članova, a neke sekcije su u restrukturiranju. Posebno su nam aktivne kreativna i glazbena sekcija, a unutar glazbene sekcije mladi tamburaši. Voditeljica kreativne sekcije je **Veronika Živanović**, a voditelj tamburaša

je **Miloš Prodanović**. Ove sekcije predstavljale su nas na svim događajima i manifestacijama u protekloj godini. Želim posebno istaknuti da smo tijekom godina razvili dvije velike manifestacije: *Jesenje prelo*, koje se ove godine održava 22. rujna, i *Božić u Surčinu*. S radošću sudjelujemo na manifestaciji *Srijemci Srijemu*. Ponosna sam što održavamo vezu s matičnom državom Hrvatskom kroz projekte *Putevima predaka*, *Tamburom kroz Hrvatsku* i *Povezivanje s matičnom državom*. *Putevima predaka* ove godine idemo treći put, i to 10., 11. i 12. rujna u Metković, iz čije okolice potječu naši Dalmatinci. *Tamburom kroz Hrvatsku* treću godinu za redom idemo početkom 10. mjeseca. *Povezivanje s matičnom državom* je kroz povezivanje s udrugama iz Hrvatske, a ove godine posebno smo ponosni na naše sudjelovanje u svečanoj povorci na *Đakovačkim vezovima*. Osim velikih događaja koje smo spomenuli, tu su i manji lokalni do-

gađaji unutar udruge kojima obilježavamo naše kulturno naslijeđe», rekla je Katica Naglić.

Suvenir udruge

Veronika Živanović, voditeljica kreativne sekcije, rekla je kako kreativci kod njih imaju dva smjera rada, a to su njegovanje kulturne baštine i afirmacija kulturnog stvaralaštva.

»Što se tiče njegovanja kulturne baštine, ponosni smo na *Jesenje prelo* koje će ove godine biti održano četvrti put. Radionica veza organizira samostalne izložbe naših najstarijih članica jer to bdjenje nad kulturnom baštinom zaslužuje posebnu pažnju. Ponosni smo također na suvenir koji smo izradili, a to je maketa tamburice. Išli smo ove godine na *Đakovačke vezove* pa smo smišljali što možemo pokloniti domaćinima, došla sam na ideju napraviti suvenir koji će spojiti naše sekcije i naš rad. Dakle, sama tamburica predstavlja tamburašku sekciju, a središnji dio tamburice koji izgleda kao da je od veza simbolizira kreativni dio, tj. našu sekciju. To je naš originalni dar koji ćemo ubuduće poklanjati domaćinima, ali i gostima koji nas posjete«, rekla je Živanović.

Tijekom svečanosti domaćini su se zahvalili svim donatorima i organizacijama koje su im pružile financijsku podršku, posebno Središnjem državnim uredu za Hrvatske izvan Republike Hrvatske, Općini Surčin i privatnim donatorima, a posebice vinarijama *Majetić*, *Vlačina*, *Jutić* i vinariji **Ane Naglić**. Proslava je zaključena nastupom tamburaškog orkestra *Ladan Špricer* i domaćih *Fischerovih* tamburaša.

Među ostalima, događaju su nazočili predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Općine Surčin i Kulturnog centra Surčin, NIU *Hrvatska riječ* te gosti iz Hrvatske i udruge kulture iz okolice.

I. U.

Naši gospodarstvenici (CXC VIII.)

Što sve žena može?

Odgovor na gornje pitanje bio bi podugačak, a uz sva ona zanimanja koja ste pomislili dodajte još jedno – žena može i proizvoditi džin (gin). Kada ste prva žena u Srbiji koja to radi, onda dobivate dodatnu zvjezdicu za trud.

Naša ovojtedna sugovornica **Tijana Fačol** našla se među 20 žena u Srbiji koje su uspješne poduzetnice i svojim *craft ginom* osvojila je mnoge ljubitelje ovog alkoholnog pića. Usput, odnosno na prvom mjestu, je supruga i majka dvije djevojčice koje, kako je rekla, još dulje vrijeme neće probati džin, ali već sada sudjeluju u njegovom stvaranju. I tko zna, možda baš kako je **Leona** napisala u sastavu, one budu te koje će nastaviti »maminu priču«.

Gin kao otkriće

Ideja o proizvodnji džina krenula je bez velikih planova, možda bismo čak mogli reći iz »bunta«.

»Da mi je prije desetak godina netko rekao da ću biti poduzetnica, nikada mu ne bih vjerovala, a kamoli da ću proizvoditi alkoholno piće. To je došlo slučajno. Odnosno, suprug **Boris** je sa svojim ocem (kao i svaka druga subotička obitelj) pekao rakiju koju cijenim, ali ne mogu piti. Puno smo vremena provodili u tome i počela sam se 'buniti' jer je ne pijem. Što praviti, onako sebi za dušu? U to vrijeme gin je ponovno postao popularan u okruženju. U Hrvatskoj i Sloveniji je tada bilo već puno kraft proizvođača džina i budući da smo često putovali tamo imala sam prilike probati ih i svidjelo mi se to piće. Otuda ideja da to bude baš džin«, priča Tijana i pojašnjava kako je nakon odluke slijedilo učenje, istraživanje, usavršavanje, a budući da je po struci ekonomistica proizvodnja alkoholnog pića nije bila na popisu njenih vještina.

»Dugo sam istraživala kako bih dobila ono što sam željela i zapravo danas mogu reći kako je džin igra okusa. Napravili smo prvu turu džina za naše potrebe i kada smo shvatili koliko je dobro, željeli smo i drugima ponuditi. Pojavili smo se na *Rakijadi* 2018. godine s točno 30 boca džina. Nedovoljno, ali to smo imali. Ljudi su došli zbog rakije, ali su prilazili i zagledali što je to tako lijepo servirano. Naoko ih je privuklo, a na kraju smo krenuli kući praznih ruku«, priča sugovornica i pojašnjava: »To je bio moment kada sam shvatila da možemo nuditi naš proizvod i drugima izvan kruga naše obitelji, prijatelja.

Ubrzo sam odlučila dati otkaz u firmi gdje sam radila 10 godina i osnovala sam vlastitu firmu *L & H craft* i službeno postala poduzetnica«, priča sugovornica i pojašnjava kako poduzetništvo nije onako kako je zamišljala, jer ju osim proizvodnje džina čekaju i kupci, dogovori, pakiranja, i papiri, računi...

Prvi obojeni gin u Srbiji

»Započela sam u najnezgodnije vrijeme. Godinu dana sam istraživala i isprobavala, i tog dana 2020., kada je zbog korone proglašeno izvanredno stanje dobila sam prve akcizne markice. Sam početak nije bio ohrabrujući. Kafići su bili pozatvarani i mogli smo jedino raditi s fizičkim osobama. Međutim, ako sam išta naučila u ovome poslu, to je strpljenje. Za mjesec dana slavimo 6. rođendan mog poduzetništva i ono što mogu reći jeste da još uvijek uživam u onome što radim« kaže sugovornica.

A da je to tako svjedoče mnogi, pa i oni koji nisu ljubitelji alkohola. Sam izgled i posvećenost s kojom Tijana pravi *gin tonic* na raznim manifestacijama i događanjima su primamljivi za svakoga. Svoju kreativnost odlučila je usmjeriti upravo na svoj proizvod i njegovo serviranje.

»Miksologija je rekla bih nauka koja je komplicirana. Nisam miksolog, niti sam barmen, ali najbolje poznajem svoj proizvod. Mislim da ga najbolje znam upariti, ne samo da dobro izgleda nego da daje i najbolji okus. Uživam igrati se biljkama i svim pratećim stvarima. Ali ono najvažnije zapravo nije u izgledu, nego u okusu. Plavi *gin illusion* je prvi plavi džin u Srbiji i najprodavaniji je i danas

»Uživam igrati se biljkama i svim popratnim stvarima. Ali ono najvažnije zapravo nije u izgledu, nego u okusu. Prava vrijednost je u onom prvom gutljaju koji ostavlja dojam«, kaže Tijana Faćol

iako je nastao 2021. godine. On ima tu 'moć' mijenjanja boje, ali mnogo više iza te promjene i izgleda stoji okus i to je ono za što smo nagrađivani. Prava vrijednost je u onom prvom gutljaju koji ostavlja dojam«, priča Tijana.

Za sada u njenoj destileriji nastaju četiri vrste džina: *citrus ginfinity* – koji je nastao prvi, *pink ginfinity*, *apple&honey* i *illusion* (plavi džin). Izrada ovog pića moguća je tijekom cijele godine, jer ne ovisi od roda voća. Po riječima sugovornice džin se destilira u bakrenim kazanima i pravi se od alkohola u koji se potapaju razne biljke. Svaki džin je različit i može imati razne količine biljaka. Džin naše poduzetnice ima 13 biljaka. Osnovu čine kleka, korijander, kardamom i korijen anđelike, a sve ostalo nadograđuje ove temelje i proizvođač tome daje svoj pečat.

»Nijedan džin nije isti i to mu daje jedinstvenost koju volim. Nakon destilacije taj isti destilat se razblažuje na određenu jačinu i tako nastaje *London dry gin*. U osnovi ih imamo dva, a druge dvije vrste koje se na to nadograđuju su obojeni džin. Oba su prirodno bojena jer ne želim da imaju nikakvih održivača boje ili bilo čega što nije prirodno. *Pink* se boji borovnicom koja je rukom birana, dok se plavi džin dobiva uz pomoć cvijeta plavog graška. Taj cvijet mijenja PH vrijednost destilatu i zbog toga se događa reakcija, te kada dodamo *tonic* ili sok od limuna on promijeni boju u ljubičastu«, priča Tijana svoju »magiju«. Iako toga nije ni bila svjesna, Tijana je napravila prvi obojeni džin u Srbiji, a kuhani džin s okusom jabuke i meda je također otkrio, osobito u zimskim danima.

Među 20 poduzetnica Srbije

Nakon nekoliko godina Tijana se prijavila na *Lidlov* natječaj povodom Dana žena gdje su birali 20 žena poduzetnica. Između gotovo 500 žena, Tijana je ušla u prvih dvadeset i tako se našla u promotivnom katalogu, a njen džin na policama prodavaonica *Lidla* u Srbiji. Bio je to vjetar u leđa i mogućnost proizvod ponuditi i na manje dostupna tržišta. Isto se ponovilo i naredne godine, a o tome Tijana govori: »To mi je puno značilo, jer je netko priznao moj radi i stvarno sam bila ponosna. Mislim da je to jako važno da žene poduzetnice dobiju tu pažnju i dođu na tržište na koje se u današnje vrijeme teško probiti. Mi iz manjih gradova imamo hendikep probiti se na tržište poput Beograda, gdje je kada je u pitanju moj proizvod najveće tržište, jer ima najviše barova, kafića, a i kupovna moć je veća.«

Osim u direktnoj prodaji, *ginfinity* se može nabaviti u raznim prodavaonicama pića, te isprobati u kafićima i barovima u Subotici, Novom Sadu, Beogradu, a izvozi se i u Mađarsku. Za njene proizvode stizale su i brojne nagrade, a one posljednje koje su iz Londona došle u svibnju ove godine su tri srebrne medalje.

»Kada smo počeli, prijavljivali smo se na razna natjecanja u Srbiji i *illusion* je do sada dobio najviše nagrada. No, proizvode smo slali i u Berlin i London, a na tim stranim natjecanjima osim bodova, medalje i priznanja dobijete i povratnu informaciju što im se svidjelo, a što ne. Nismo destilerija prevelikih kapaciteta i zapravo vrijednost

leži upravo u tome. Cijeli proces je svojevrsni ručni rad (od proizvodnje, do punjenja i pakiranja), sve prolazi kroz naše ruke.»

Tijana uz podršku supruga i djevojčica ima i podršku roditelja, te joj oko pakiranja često u pomoć priskače i mama **Otilija**.

»Kada treba svi pomažu, a djevojčice želim da budu tu da ih naučimo da nije sramota raditi, da vide što sve posao zahtijeva, a i vole biti dio ove priče«, priča Tijana Fačol i govori kako su joj skoriji planovi napraviti veću destileriju koju će korisnici moći posjetiti i probati proizvod.

Ali, kako je rekla, naučila je biti strpljiva, pa i ovo ostvarenje sa strpljenjem iščekuje.

Ž. V.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
GRADSKA UPRAVA
Sekretarijat za građevinarstvo
Broj: IV-05-350-45/2024
Dana: 3. 9. 2024.
Subotica
Trg slobode 1
Tel. 024/626-799

Sukladno članku 45a. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19, 9/20, 52/21 i 62/23)

o g l a š a v a
**RANI JAVNI UVID
POVODOM IZRADE
PLANA DETALJNE REGULA-
CIJE ZA VIKEND NASELJE NA
PALIĆU I DIO PROSTORA BANJE
PALIĆ UZ ISTOČNU OBALU PALIĆ-
KOG JEZERA (BLOKOVI 25 DO 29)**

Odluka o izradi navedenog plana je objavljena u *Službenom listu Grada Subotice* broj 21/2024.

Rani javni uvid bit će održan u trajanju od 15 dana, od 9. do 23. rujna 2024. godine, radnim danima od 8 do 12 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204., a može se pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotica www.subotica.ls.gov.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Tajništvo za građevinarstvo, kao nosilac izrade navedenog plana, organizira rani javni uvid u cilju upoznavanja javnosti s općim ciljevima i svrhom izrade navedenog plana, mogućim rješenjima za razvoj prostornih cjelina, mogućim rješenjima za urbanu obnovu, kao i efektima planiranja.

Pravne i fizičke osobe mogu dostaviti primjedbe i sugestije u pisanoj formi Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 9. do 23. rujna 2024. godine.

Primjedbe i sugestije pravnih i fizičkih osoba koje evidentira nosilac izrade mogu utjecati na planska rješenja.

Stalni postav u subotičkom muzeju

SUBOTICA – U Gradskom muzeju u Subotici otvoren je stalni etnološki postav pod nazivom *Putovanje kroz vrijeme*. Postav obuhvaća preko 1.500 eksponata koji datiraju iz perioda od 18. do 20. stoljeća u Subotici.

Eksponati su predstavljeni tako da afirmiraju kulturna i povijesna sjećanja svih nacionalnih zajednica koje žive u gradu, a također i pojedinačna događanja, sudbine pojedinaca i obitelji.

Autor postava je viši kustos Gradskog muzeja u Subotici dr. sc. **Árpád Páp** koji je naglasio da izložba ističe folklorne karakteristike, a ne tradicionalnu muzeologiju, jer za to nisu imali odgovarajuće uvjete, ali da upravo ovaj postav može biti dobra osnova za dalja istraživanja. Postav je realiziran uz potporu Udruženja muzeologa Mađarske i njihovog programa »Genius«, Ministarstva kulture Srbije i Pokrajinskog tajništva za kulturu.

Podsjetimo, subotički muzej nije imao stalni etnološki postav od preseljena u sadašnju zgradu 2008. godine.

Izložba Lee Vidaković u Subotici

SUBOTICA – U udruženju *Hardwired* (Age Mamužića 13, 2. kat) večeras (petak, 6. rujna) bit će otvorena izložba *Mrtva priroda – Studija prisustva* vizualne umjetnice **Lee Vidaković** iz Subotice. Video rad se u minijaturnom enterijeru osvrće na žanr mrtve prirode u slikarstvu i statiku vezanu za sam rad, dok pokretna slika sugerira i skriveni, mistični element prisustva. U sklopu izložbe bit će prikazan i višestruko nagrađivani animirani film pod nazivom *Obiteljski portret*. Vidaković će nakon projekcije održati predavanje na temu filma, uz otvaranje dijaloga s publikom. Početak je u 20 sati.

Gastrofest u Subotici

SUBOTICA – Udruga građana *Hrvatski Majur* treći puta organizira *Gastrofest* koji će biti održan idućeg petka, 13. rujna, u dvorištu HKC-a *Bunjevačko kolo*, s početkom u 19 sati. Mladi će sami pripremati razne gastronomske

delicije koje će kasnije biti i konzumirane. Cijena ulaznice je 100 dinara u koju je uračunata konzumacija hrane i bezalkoholnog pića. Prijave, informacije i kupnja karata kod **Ninoslava Radaka** na broj telefona: 061/139-84-78.

Lira naiva u Petrovaradinu

PETROVARADIN – Susret hrvatskih pučkih pjesnika pod nazivom *Lira naiva 2024*. bit će održan u nedjelju, 15. rujna, u Petrovaradinu u organizaciji Hrvatske čitaonice i Bunjevačko-šokačke knjižnice *Ivan Kujundžić* pri KD-u *Ivan Antunović* Subotica. Za susret se priprema nova knjiga izabranih stihova pjesnika koji su poslali svoje pjesme.

Gastro fest u Hrtkovcima

HRTKOVCI – Hrvatsko kulturno društvo *Dr. Nikola Dogan* iz Hrtkovaca 21. rujna prvi puta organizira manifestaciju pod nazivom *Gastro fest*. Gastronomska manifestacija će biti održana u župnom dvorištu, Ulica Karađorđeva 1, u Hrtkovcima. Okupljanje sudionika je u 11 sati.

Tijekom kuhanja sudionike će zabavljati tamburaši, a nakon kuhanja će od onoga što ekipe sudionika pripreme biti poslužena večera.

Cilj manifestacije je da se prikaže pripremanje jela i hrane s područja Srijema, Bačke, Banata i Slavonije. Ekipe se mogu prijaviti na broj telefona 063/174-31-78 ili na e mail: hkdnikoladogan@gmail.com

Književni salon s Marijom Brzić i Darkom Baštovanovićem

Pjesnički glasovi novih generacija

Gosti salona ovog su puta bili pjesnici mlađe generacije – Marija Brzić iz Surčina i Darko Baštovanović iz Beočina/Subotice. Ovom prigodom bilo je riječi o njihovim književnim prvijencima – Zaveslaj u kraj odnosno Cijeli cjelovi tuge

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* organizirali su prošloga tjedna, 29. kolovoza, drugi po redu *Književni salon* čiji su gosti ovoga puta bili pjesnici mlađe generacije – **Marija Brzić** iz Surčina i **Darko Baštovanović** iz Beočina/Subotice. Ovom prigodom bilo je riječi o njihovim knjigama-prvijen-cima – zbirkama pjesama *Zaveslaj u kraj* odnosno *Cijeli cjelovi tuge*. Oba naslova objavila je NIU *Hrvatska riječ* u okviru instituta tzv. prve knjige, čime se nastoje afirmirati novi autorski glasovi u književnosti ovdašnjih Hrvata.

Osim autora, o navedenim knjigama te suvremenoj poeziji mladih i njihovom položaju u književnom životu govorili su predsjednica Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ* **Klara Dulić Ševčić**, članica Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ* **Mirjana Crnković Horvat** i nekadašnji predsjednik Nakladničkog vijeća NIU *Hrvatska riječ* **Tomislav Žigmanov**. Osim autora, pjesme dvoje autora kazivali su **Veronika Živanović**, **Nikola Gašpar** i **Ivan Benčik**, koji je bio i moderator večeri. U glazbenom dijelu nastupila je mlada kantautorica **Ines Bajić**.

Prve knjige

Klara Dulić Ševčić kazala je kako je NIU *Hrvatska riječ* od 2005., kada je počela s nakladničkom produkcijom,

do sada objavila preko 90 naslova. Među njima su i brojne prve knjige ovdašnjih hrvatskih autora, a kada je riječ o pjesnicima mlađe generacije tiskane su zbirke **Željke Zelić** i **Vedrana Horvackog** iz Subotice, **Tatajne Čaćić** iz Golubinaca, Darka Baštovanovića iz Beočina, Marije Brzić iz Surčina, **Zvonimira Franje Vuka** iz Zemuna i **Anite Đipanov Marijanović** iz Monoštora.

»Mladi pjesnici imaju svoje mjesto u književnosti ovdašnjih Hrvata. Osim što im se tiskaju knjige, oni objavljuju i u periodici – časopisu za književnost i umjetnost *Nova riječ*, prije toga su bili zastupljeni i u časopisu *Klasje naših ravni*, pjesme s kršćanskim motivima i tematikom objavljivali su u *Subotičkoj Danici* i *Zvoniku*. Neki su svoje knjige, poput **Nevene Mlinko**, objavili u nakladi Hrvatske čitaonice Subotica. Tu je svakako i zbirka *Lira naiva*, gdje su se neki pjesnici prvi put pojavili i odatle krenuli. Danas se poezija objavljuje i na društvenim mrežama, svakako da i to može privući pozornost čitatelja«, rekla je Dulić Ševčić.

Mirjana Crnković Horvat navela je kako u poeziji mladih naraštaja, osim teme ljubavi, ima i dosta angažiranosti poput kritike društvenih nepravdi, antiratne tematike i slično.

»Tu se Darko više uklapa. To je angažirana poezija u kontekstu naše zajednice, kao nacionalne manjine, jer su tu glavni motivi domoljublje, zavičaj. Kod Marije postoji želja da se iskaže intimni svijet i da se u to uvuče čitatelj

i da se natjera zamisliti. Oboje su svoja osjećanja i misli pretočili u stihove, ali Darko više naginje formi – sonetu, S druge strane, Marija naglasak stavlja na slobodni stih, iako se služi uskrštenom rimom i opkoračenjem čime naglašava dramatičnost. Kod oboje autora postoji intertekstualnost, od **Matoša, Šimića, Dantea**, nekih manje poznatih pjesnika... Kod Marije mi se jako sviđela *Dalekom dođoh* gdje piše pjesmu o nastajanju pjesme, a kod Darka u prvom ciklusu zbirke kako domoljublje nije prikazano klasično već kako ga on autentično doživljava», rekla je Crnković Horvat.

Riječ pjesnika

Marija Brzić kaže kako je suština njezine poezije istraživanje unutarnjeg svijeta. Poeziju je ozbiljnije počela pisati u srednoškolskoj dobi, a to iskustvo baštini iz obitelji budući da se poezijom bavio i njezin djed s majčine strane.

»Pjesnici imaju utjecaja i danas, što bi rekao **Žižek**. Od pjesnika koji su na mene utjecali posebno bih izdvojila **Marka Tomaša**, kojega sam slušala uživo i koji je na mene ostavio veliki dojam, ne samo poezijom već i nastupom. Pripremam novu zbirku, možda će se pojaviti iduće godine«, navela je Brzić.

Darko Baštovanović inspiraciju za pjesme nalazi u središnjoj Bosni i obiteljskom naslijeđu, i Srijemu gdje je odrastao. Voli pisati u formi, prvenstveno sonete ali i ronđele, elegije... Domoljubni patos čest je u njegovom stihovima ali ima i drugih motiva i tema, poput ljubavi.

»Smatram da pjesnik mora biti onaj mali čudak u aleksandrijskoj knjižnici koji gleda preko police s *Fizikom*, trudeći se da dotakne prvu znanost – *Metafiziku*. Smatram važnom i **Miljkovićevu** misao kako se pjesništvom ne može dati konačan odgovor, niti na ono što je bilo niti na ono što će biti, pjesnik je netko tko stoji u sredini tko meandira i od svega onoga što se na njega slijeva pokušava dati odgovor na Šimićevo 'čuđenje u svijetu'. Je li to jedna ogoljenost ili pak zatrpanost, to je pitanje?«,

Baštovanović se dotaknuo i svojih pjesničkih uzora:

»Bliski su mi francuski simbolisti, neosimbolistička škola 50-ih i 60-ih godina prošloga stoljeća u Beogradu i sve ono što je Branko Miljković ostavio u svojim djelima. Ističem i **Stojana Vučićevića**, pjesnika koji je 70-ih i 80-ih godina obnovio formu u hrvatskom pjesništvu. Na njega kontinuirano referiram, pokraj korifeja kao što su Šimić i drugi.«

Novu zbirku *Ravničarski spleen*, kako kaže, radi od kraja 2019. godine. Okosnica rukopisa je sonetni vijenac inspiriran subotičkim ulicama koje nose imena hrvatskih velikana i toponima.

Prostor za mlade

Tomislav Žigmanov ukazao je kako postoje diskontinuiteti u generacijama pjesnika vojvođanskih Hrvata. U tom kontekstu, naglasio je kako kulturni prostor, pa tako i književnost, treba biti sustav koji računa na plansko djelovanje.

»Institut prve knjige, a najprestižniji takav institut je onaj Matice srpske, je odličan prostor za pojavljivanje onih koji su se osmislili svoja iskustva, osjećanja i promišljanja, poetiku, predstaviti drugima. Scena podrazumijeva ne samo stvaranje nego i nakladništvo, čitanje, promocije, razgovore. Sustav knjige u nas nije razvijen te svjedočimo brojnim deficitima u tom području. Stoga smo planski otvorili prostor za mlade i u *Novoj riječi*, pa i u NIU *Hrvatska riječ*. To je značilo i osiguravanje nastupa na pjesničkim manifestacijama, poput *Malog Marula* u Istri, kao mala scena bez obzira na tematsko-motivsku pluralnost i poetike okupljenih autora i autorica. Od autora mlađe generacije trenutno samo su dvoje iz Subotice, četvero je iz Srijema, a jedna pjesnikinja je iz Monoštora. Ovo su generacije od kojih puno očekujemo. Nužno je bistriniti naše okvire, koračati hrabro naprijed, imati klimu u kojoj se vrijednost pisane riječi, kulturnih praksi, drži na visokoj razini. Očekujem da za pet godina na sceni imamo deset autora iz mlađih generacija«, kazao je Žigmanov.

Književni salon održan je u dvorištu Hrvatskog doma – Matice u Subotici. Osim razgovora s autorima, psjetitelji su mogli nabaviti i njihove knjige uz originalne posvete.

D. B. P.

Izložba fotografija u Starčevu

Slavna prošlost Hrvata u Boki

Na fotografijama je prikazana prva pričest, vjenčanja, fotografije iz vojske, tamburaški orkestri, donošenje leda kada nije bilo električne energije...

U Galeriji *Boem* u Starčevu 3. rujna otvorena je izložba fotografija pod nazivom »Prizori prošlosti – Hrvati u Boki«. Autorica izložbe je **Ksenija Žunac**.

Na izložbi su prikazane fotografije više obitelji iz Boke i one svjedoče o postojanju Hrvata u tom mjestu. Na fotografijama je prikazana prva pričest, vjenčanja, fotografije iz vojske, tamburaški orkestri, donošenje leda kada nije bilo električne energije...

Banatska zajednica

Na otvaranju izložbe, u ime Udruge banatskih Hrvata prisutne je pozdravio **Dalibor Mergel** koji je ispričao više o samom naseljavanju Hrvata u južni i srednji Banat. Tom prilikom najavio je i znanstvenu konferenciju koja će biti održana u Boki krajem rujna.

»Što se tiče hrvatske zajednice u Boki i Banatu, Boka se nalazi u Općini Sečanj u Srednjobanatskom okrugu i ona svakako po svojoj povijesti i svemu ostalom zaslužuje da se za nju čuje i mnogo šire. U pitanju je zajednica koja je na prostor Banata došla početkom 19. stoljeća iz Turopolja i Pokuplja, dakle to je zajednica kajkavaca na ovim prostorima i oni su došli na zamjenske posjede zagrebačke biskupije. U to vrijeme u njihovom zavičaju došlo je do preustroja Vojne krajine i donešena je uredba kojom su

izgubili svoje plemićke privilegije koje su do tada imali i odlučili su se na taj hrabar korak preseljenja u ove krajeve. Sama zajednica je naseljena i u Neuzini, Klariji (danas Radojevo) i u selu Keča koje se nalazi danas u rumunjskom

dijelu Banata. Među obiteljima koje su došle su **Žunac, Ilijević, Matanović, Bančak, Filipović, Gutinić...** Možda je zanimljivo reći kako su početkom prošlog stoljeća postojale paralelno dvije općine – Hrvatska Boka i Srpska Boka, tako da je Boka bila naselje s hrvatskim predznakom. Fotografije koje možete vidjeti pružaju sjajan uvid u život te zajednice, njen bogat kulturni, vjerski, društveni, svakodnevni život. Sama ta zajednica svjedoči o tome kako je hrvatska zajednica u Vojvodini i u Srbiji heterogena zajednica ili kako ja volim reći 'razgranata'. U Bačkoj postoje šokačka i bunjevačka grana, u Srijemu – srijemska grana, a u Banatu imamo kajkavsku granu, kao i štokavce koji su doseljeni iz Like ili Korduna. Upravo je zato važno da se svaka od tih grana prikaže na najbolji mogući način,

da bude zastupljena na kulturnom planu, a ova izložba ide u tom smjeru i doprinosi tome. Zahvaljujem autorima, kao i **Ljubiši Dečanskom** koji je, da tako kažem, povjesničar entuzijast koji je veoma zaslužan za te teme koje je postavio svojom monografijom o Boki. Jedan od plodova njegovog rada je ono što će se dogoditi 21. rujna u Boki, a to je međunarodno znanstveno-stručni simpozij o Hrvatima u Boki i koristim ovu priliku pozvati sve«, rekao je Mergel.

Običaji i svakodnevica

Autorica izložbe Ksenija Žunac rekla je kako su fotografije dio obiteljske kolekcije i da se na njenom prikupljanju radilo više godina. Sve fotografije zaštitili su i autorskim pravima.

»Na fotografijama je prikazano više obitelji bokinskih Hrvata i njihovi običaji i svakodnevica. U prikupljanju smo išli od kuće do kuće i uglavnom su obitelji bile rade dati što više informacija o fotografijama i obitelji, te su rado ustupili svoje fotografije, doista su svi bili sretni što mogu doprinijeti. Sudjelovalo je šest bokinskih obitelji i fokusirali smo se za sada samo na one koji su ostali u selu. Izložba u Starčevu će trajati dva tjedna, a za dalje nam je u planu da se izložba predstavi u Zrenjaninu i u Novom Sadu. Mislim kako su ovakve izložbe veoma važne, jer tako odajemo počast našim precima i čuvamo ih od zaborava. Planiram nastaviti baviti se fotografijom i prikupljanjem, planiramo jednu sličnu izložbu kojom bismo obuhvatili sve narode koje žive u Boki, dakle Srbe, Mađare i Hrvate«, rekla je naša sugovornica.

Otvorenju izložbe nazočili su i predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća **Goran Kaurić** i **Nikola Pavlić**, kao i ravnateljica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata **Katarina Čeliković**. Izložbu su priredili Dom kulture *Starčevo* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

I. B.

Na Hrvatskom Majuru

Proštenje kod Gabrićevog križa

U nedjelju, 1. rujna, u jedinom mjestu s hrvatskim preznakom, na Hrvatskom Majuru, slavljen je jubilarno, 30. proštenje kod Gabrićeva križa. Svetu misu predvodio je župnik iz Sonte vlč. **Josip Kujundžić** koji je podrijetlom iz Male Bosne u zajedništvu s mons. dr. **Andrijom Anišićem**, rođenom na Hrvatskom Majuru te župnikom vlč. **Draganom Muharemom**. Na ovo proštenje okupilo se gotovo 400 vjernika, što bivših stanovnika što sadašnjih mještana Male Bosne.

Velečasni Kujundžić u svojoj je propovijedi istakao kako samo otvorenog srca možemo očekivati uslišenje svih naših molitvi. Naglasio je kako nije dovoljno da iz navike i običaja naših starih odlazimo u crkvu, molimo krunicu i častimo hodočašća, nego da ista s ljubavlju i iskrenošću negujemo. Na kraju svete mise župnik Muharem zahvalio se svima koji su pomogli oko organizacije proštenja, napose Udruzi *Hrvatski Majur*

koja je i ove godine pomogla oko organizacije i donijela stolice za vjernike. Također, ovom prilikom župnik je predstavio i projekt koji se planira realizirati do sljedećeg proštenja. U planu je postavljanje stalnog oltara kao i prateće strukture te ambijentalno urediti prostor, te su pozvani svi koji se žele uključiti u realizaciju ovog projekta.

Svojim dolaskom proštenje su uzveličali članica izvršnog odbora HNV-a **Karolina Bašić** te predsjednik Mladeži DSHV-a **Marin Piuković**.

Prvi križ na Hrvatskom Majuru podigao je **Ivan Gabrić** 1897., a obnovili su ga njenovi praunuci 1994. godine. Iste godine održano je i prvo proštenje kojega je pokrenuo mons. dr. Andrija Anišić zajedno s negdašnjim tavankuskim župnikom i praunukom Ivana Gabrića – vlč. **Antunom Gabrićem**. Kada je sv. papa **Ivan Pavao II.** godine 1995. proglasio košičkog mučenika **Marka Križevčani**na svetim, ovo proštenje je vezano za njegov blagdan. Prošle godine obitelj **Martina i Marka Gabrića** postavila je novi križ, jer je stari, drveni, nažalost, polomljen uslijed vremenskih neprilika.

Larisa Skenderović
Foto: Snežana Vujković Lamić

325. obljetnica potpisivanja Karlovačkog mira

Potpisivanje Karlovačkog mira vrlo je važan događaj u povijesti naših prostora, pa i povijesti cijele Europe, jer su njegovim zaključenjem zaustavljena turska osvajanja. Stoga Srijemska biskupija 18. rujna organizira obilježavanje ove značajne obljetnice na kojoj će, osim visokih dužnosnika raznih europskih zemalja, sudjelovati i državni tajnik Svete Stolice kardinal **Pietro Parolin**. Pozivaju se svi vjernici da hodočaste na Tekije toga dana i sudjeluju u ovom povijesnom događaju za Srijemsku biskupiju, te se i sami uključe u molitvu za mir u svijetu, koji je danas toliko potreban. Prijevoz će biti organiziran po župama, a vjernici se mogu prijaviti svojim župnicima radi lakše organizacije. Moguće je doći i osobnim prijevozom, poručuju iz Srijemske biskupije.

Duhovna obnova za djevojke

Sestre dominikanke Kongregacije Svetih Anđela čuvara organiziraju duhovnu obnovu za djevojke (16 – 28 godina) u periodu od 13. do 15. rujna u samostanu sv. Dominika u Subotici. Duhovnu obnovu vodit će sestre dominikanke, a prijave i svi detalji bit će objavljeni 1. rujna na njihovoj Facebook stranici i stranici Subotičke biskupije.

.....

Proštenje u Doroslou

Proštenje na Biskupijskom svetištu Marije Pomoćnice u Doroslou bit će proslavljeno za vikend 7. i 8. rujna. U subotu je tijekom poslijepodneva do kasno u noć organiziran program. Svetu misu na hrvatskom jeziku u subotu u 20 sati u kapeli predvodi vlč. dr. **Marinko Stantić**. U nedjelju, 8. rujna, u 8.30 sati je svečana biskupska sveta misa koju predvodio biskup Subotičke biskupije mons. **Franjo Fazekas**, koji će i u 10 sati predvoditi misu na mađarskom jeziku.

.....

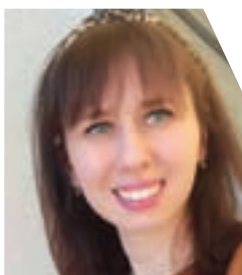
Događanja na Bunariću

Biskupijsko svetište Gospe od suza otvoreno je tijekom cijele godine, a organizirane pobožnosti koje su još preostale su:

8. rujna – Mala Gospa misa na hrvatskom je u 10 sati

12. rujna – Ime Marijino u 16.30 je krunica, a u 17 sveta misa

8. listopada – Kraljica Krunice, u 16.30 je krunica, a u 17 sveta misa.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Bogat ili siromašan

Što čini pravog kršćanina? Vjera. No, ne možemo to tek tako jednostavno prihvatiti. Iako je odgovor jednostavan, njegova stvarnost je kompleksna. Od izlaska do zalaska sunca kršćanin na svakom koraku svjedoči svoju vjeru na različite načine i u različitim prilikama, i uvijek je u svijetu prepoznatljiv po svom nasljedovanju Krista. Jer, tko Krista slijedi mora se razlikovati, isticati u masi po svojim vrlinama koje proistječu iz njegova života s Kristom, isticati po djelima, ne po riječima, jer riječi su isprazne ako nema djela. Upravo po djelima kršćani su u prvim vremenima bili autentični i privukli tolike Kristu. Sada je potpuno drukčije vrijeme, ali je kršćansko svjedočenje jednako potrebno, jer i danas je mnogo onih koje trebamo oduševiti za Krista, a to se ne može bolje ni jednim drugim načinom do živim svjedočenjem vjere, životom po Kristovom nauku, po čemu će svi vidjeti da smo njegovi učenici. Tako ćemo biti pravi kršćani.

Favoriziranje ili jednakost

Jakov u svojoj poslanici upozorava na jednu pojavu koja je oduvijek prisutna u društvu: davanje časti ljudima prema njihovom materijalnom statusu, što nikako nije u skladu s nasljedovanjem Krista svjedočenjem vjere (usp. Jak 2,1-5). Jer, kako možemo tvrditi da štujuemo onoga koji je došao na zemlju da bi objavio Božju ljubav i koji je položio svoj život za svakog čovjeka, bez obzira na neko stanje u kojem se čovjek nalazi, a onda neku skupinu odjeljujemo i favoriziramo jer nam imponira njihovo materijalno stanje i položaj u društvu? I eto nam krivog svjedočanstva, iskrivljavanja Kristovog nauka. Takvo je ponašanje u raskoraku s onim što se očekuje od nekoga tko vjeruje u Gospodina Isusa Krista. Smijrmo li mi dijeliti ljude i odlučivati o njihovoj važnosti prema materijalnom statusu, društvenom položaju,

možda po obrazovanju ili podrijetlu, ili bilo kojem drugom kriteriju koji je ovdje na zemlji bitan, a pred Bogom ne znači ništa? Nije li svaki čovjek Bogu jednako vrijedan, nije li Krist za svakog umro na križu? Prema tome, nije li naše poslanje pridobiti svakog čovjeka za Krista, bez obzira na neke društvene parametre koji pred Bogom ne vrijede ništa?

U zajednici Kristovih vjernika svi trebaju biti jednaki. Takav odnos u prvim vremenima bio je jedna od ključnih za pridobivanje vjernika, jer su i rob i plemić bili jednako tretirani i jednako uvažavani. Ako Bog ljubi jednako svakoga, trebamo i mi tako postupati, jer ne trebaju nas pokretati nikakvi drugi motivi osim ljubavi i želje da ugodimo Kristu i donesemo radosnu vijest drugima.

Važno je ono u srcu

A Bogu su uvijek siromašni posebno mili, jer njihovo je siromaštvo samo u onome što je važno svijetu, a Bog je njima darovao ono mnogo vrijednije, kako piše Jakov: »Nije li Bog one koji su svijetu siromašni izabrao da budu bogataši u vjeri i baštinici Kraljevstva što ga je obećao onima koji ga ljube?« (Jak 2,5). Dakle, čovjekova vrijednost pred Gospodinom je u onome što posjeduje u srcu, ne u onome što posjeduje materijalno. Nikakve ljudske časti, diplome i položaji ne mogu nadomjestiti nedostatak vjere i ljubavi.

U opasnosti smo podleći podjelama ljudi kakve postoje u društvu, zato trebamo biti oprezni. Naše je poslanje donijeti Krista svakom čovjeku, pokazati Božju ljubav svakom Božjem stvorenju. Ako to činimo, ako se po tome razlikujemo od svijeta, možemo za sebe reći da smo uistinu Kristovu učenici, da izvršavamo kršćansko poslanje koje smo primili. Bogat je onaj tko ima vjeru i ljubav u srcu, a ne novac u džepu.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: II-41- 154/2024
Dana: 28.08.2024.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Na temelju članka 99. stavak 5. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, broj 72/2009, 81/2009-ispravak, 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr. zakon, 9/2020, 52/2021 i 62/2023) i članka 16. Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranju prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/15, 53/16 i 35/23), gradonačelnik Grada Subotice donosi

ODLUKU

O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA ZA OTUĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (ZEMLJIŠTE) U JAVNOM VLASNIŠTVU GRADA SUBOTICE RADI IZGRADNJE U POSTUPKU JAVNE DRAŽBE (LICITACIJA)

I. Predmet otuđenja

1. parc. br. 35719/38 u površini 06a 06 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
2. parc. br. 35719/39 u površini 04a 91 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
3. parc. br. 35719/40 u površini 05a 75 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
4. parc. br. 35716/9 u površini 03a 84 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
5. parc. br. 21318/6 u površini 06a 23 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
6. parc. br. 21318/4 u površini 06a 11 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
7. parc. br. 21318/1 u površini 06a 00 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
8. parc. br. 28109/6 u površini 07a 70 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
9. parc. br. 674/3 u površini 05a 12 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
10. parc. br. 5790/1 u površini 05a 49 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

11. parc. br. 5799/1 u površini 04a 36 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

12. parc. br. 2801 u površini 07a 05 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 1708 K.O. Bajmak, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

13. parc. br. 1866 u površini 09a 16 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 626 K.O. Čantavir, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

14. parc. br. 986/2 u površini 01xa 66a 16 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 626 K.O. Čantavir, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

15. parc. br. 2295/45 u površini 11a 98 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 1014 K.O. Bikovo, u javnom vlasništvu Grada Subotice,

16. parc. br. 2295/46 u površini 11a 40 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 1014 K.O. Bikovo, u javnom vlasništvu Grada Subotice.

II. Komunalna opremljenost

1. parc. br. 35719/38 K.O. Donji grad, asfaltirana pristupna cesta, rasvjeta, javni vodovod i javna kanalizacija.
2. parc. br. 35719/39 K.O. Donji grad, asfaltirana pristupna cesta i rasvjeta.
3. parc. br. 35719/40 K.O. Donji grad, asfaltirana pristupna cesta i rasvjeta.
4. parc. br. 35716/9 K.O. Donji grad, javni vodovod, javna kanalizacija, asfaltirana pristupna cesta i javna rasvjeta.
5. parc. br. 21318/6 K.O. Stari grad, rasvjeta i javni vodovod.
6. parc. br. 21318/4 K.O. Stari grad, rasvjeta i javni vodovod.
7. parc. br. 21318/1 K.O. Stari grad, rasvjeta i javni vodovod.
8. parc. br. 28109/6 K.O. Stari grad, nogostup i rasvjeta.
9. parc. br. 674/3 K.O. Palić, rasvjeta, javni vodovod i javna kanalizacija.
10. parc. br. 5790/1 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta, nogostup i rasvjeta.
11. parc. br. 5799/1 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta, nogostup i rasvjeta.
12. parc. br. 2801 K.O. Bajmak, asfaltirana pristupna cesta, rasvjeta i javni vodovod.
13. parc. br. 1866 K.O. Čantavir, asfaltirana pristupna cesta, rasvjeta i javni vodovod.
14. parc. br. 986/2 K.O. Čantavir, javni vodovod.
15. parc. br. 2295/45 K.O. Bikovo, asfaltirana pristupna cesta, nogostup, rasvjeta i javni vodovod.
16. parc. br. 2295/46 K.O. Bikovo, asfaltirana pristupna cesta, nogostup, rasvjeta i javni vodovod.

III. Urbanistički uvjeti

- Sukladno Planu generalne regulacije III. za dio zone »Aleksandrovo« u Subotici (*Službeni list Grada Subotice*, broj 52/2012) **kat. parc. br. 35719/38, 35719/39, 35719/40 i 35716/9 K.O. Donji grad** namijenjene su izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

U ovoj zoni dozvoljena je izgradnja sljedećih objekata: obiteljski stambeni objekt, obiteljski stambeno-poslovni objekt ili poslovno-stambeni objekt i poslovni objekt (može se graditi kao jedinstveni objekt na parceli ili kao zasebni objekt na parceli s obiteljskim stambenim objektom), drugi objekti na parceli (pomoćni).

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

- Maks. indeks zauzetosti parcele je 40% ,
- Maks. broj katova glavnog objekta je od P do P+1+ Pk.

Mjesta za parkiranje na ovim parcelama predviđena su u okviru iste.

- Sukladno Planu generalne regulacije X. za zonu Pješčara (*Službeni list Grada Subotice*, broj 55/2011), utvrđeno je da se **kat. parc. br. 21318/6, 21318/4 i 21318/1 K.O. Stari grad** nalaze u dijelu bloka 129 namijenjenoj izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

U okviru ove zone, ovisno o veličini parcele, dozvoljena je gradnja sljedećih objekata:

- obiteljski stambeni objekt
- obiteljski stambeno-poslovni ili poslovno-stambeni objekt
- poslovni objekt (može se graditi kao jedinstveni objekt na parceli ili kao zasebni objekt na parceli s obiteljskim stambenim objektom)
- drugi objekti na parceli (pomoćni)

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

Min. veličina parcele za slobodnostojeći stambeni objekt je 300 m² – min. širina uličnog fronta je 10 m,

Min. veličina parcele za stambeni objekt maks. 3 stana, za obiteljski stambeno-poslovni objekt i za poslovni objekt s poslovnom djelatnošću je 500 m² – min. širina uličnog fronta je 15 m,

Max. indeks zauzetosti parcele je 40%,

Max. visina glavnog objekta na parceli je od P do P+1+Pk,

Max. visina poslovnog objekta na parceli je P+1.

Mjesta za parkiranje na ovim parcelama predviđena su u okviru iste.

- Sukladno Planu generalne regulacije za naselje Kelebija (*Službeni list Grada Subotice*, broj 39/2021), utvrđeno je da se **kat. parc. br. 28109/6 K.O. Stari grad**, nalazi u zoni obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

Na navedenoj parceli dozvoljena je izgradnja sljedećih objekata:

- obiteljski stambeni objekti (maksimalno 3 stambene jedinice)
- obiteljski stambeno-poslovni objekti (maksimalno 3 stambene jedinice)

- poslovni objekti (sadržaji iz područja tercijarnih djelatnosti: trgovina, usluge, administracija, ugostiteljstvo, zabava, sport i rekreacija, zdravstvene ustanove i ljekarne, obrazovanje, socijalna zaštita, vrtići, igraonice za djecu, smještaj i njega starih i nemoćnih osoba, veterinarske stanice)

-skladišni i poslovno-skladišni objekti

-pomoćni objekti stanovanja, odnosno poslovanja

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

-Min. veličina parcele za slobodnostojeći obiteljski stambeni objekt iznosi 300 m²

-Min. širina uličnog fronta iznosi 10 m,

-Maks. indeks zauzeća parcele je 40%,

-Maks. Broj katova glavnog objekta je P+1+Pk.

Mjesta za parkiranje na ovim parcelama predviđena su u okviru iste.

- Sukladno Planu generalne regulacije V. za sjeverni dio zone Palić i dio zone Radanovac u Subotici (*Službeni list Grada Subotice*, broj 15/2013), utvrđeno je da se **k.p.br. 674/3 K.O. Palić** nalazi u dijelu bloka 69, u zoni namijenjenoj izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

Minimalna veličina parcele za slobodnostojeći stambeni objekt je 300 m²,

Minimalna širina uličnog fronta parcele je 10 m,

Max. indeks zauzetosti je 40%,

Max. broj katova glavnog objekta na parceli je P+1+ Pk.

Mjesta za parkiranje na ovim parcelama predviđena su u okviru iste.

- Sukladno Planu generalne regulacije za naselje Hajdukovo (*Službeni list Grada Subotice*, broj 12/2015), utvrđeno je da se **k. p. br. 5790/1 i 5799/1 K.O. Palić** nalaze u dijelu bloka 13, u zoni namijenjenoj izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

Minimalna veličina parcele za slobodnostojeći stambeni objekt, za obiteljski stambeno-poslovni i poslovni objekt je 300 m²,

Minimalna širina uličnog fronta parcele je 10 m,

Max. indeks zauzetosti je 40%,

Max. Broj katova glavnog objekta na parceli je P+1+ Pk,

Max. visina poslovnog objekta na parceli je P+1.

Mjesta za parkiranje na ovim parcelama predviđena su u okviru iste.

- Sukladno Planu generalne regulacije, s elementima plana detaljne regulacije za naselje Bajmak („Službeni list Grada Subotice”, broj 12/2009), **k. p. br. 2801 K.O. Bajmak** namijenjena je zoni **stanovanja niske gustoće**.

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

- Min. veličina parcele za slobodnostojeći stambeni objekt je 1200 m²,

- Min. širina uličnog fronta parcele za slobodnostojeći stambeni objekt je 25 m,
- Max. indeks zauzetosti parcele je 30%,
- Max. visina glavnog objekta na parceli je P+Pk.

Mjesta za parkiranje na ovim parcelama predviđena su u okviru iste.

Sukladno Planu generalne regulacije za naselje Čantavir (*Službeni list Grada Subotice*, broj 3/2011), **k. p. br. 1866 K.O. Čantavir** namijenjena je stanovanju srednje gustoće.

U ovoj zoni osim stanovanja, u okviru stambeno-poslovnog odnosno poslovnog objekta, dozvoljene su djelatnosti koje ne ugrožavaju okolicu, okoliš i stambene uvjete bukom, plinovima, otpadnim tvarima i drugim štetnim utjecajima (odnosno da su predviđene mjere kojima se u potpunosti zaštitu okoliša od onečišćenja i da je priključen na komunalnu infrastrukturu mrežu), kao što su djelatnosti:

- trgovine (prodavaonice svih tipova za prodaju prehrambene i robe široke potrošnje, i dr.),
- uslužnog obrta (postolarske, krojačke, frizerske, fotografske trgovine, praonice vozila i druge obrtničke trgovine),
- usluga (knjižara, kopimica, videoteka, kemijske čistionice i dr.),
- kulture (galerije, specijalističke knjižnice, čitaonice i dr.)
- ugostiteljstva (restoran, taverna, cafe-bar, pizzerija, hamburgerija i sl.),
- zdravstva (ljekarne, opće i specijalističke ordinacije, klinike i sl.),

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

- Min. veličina parcele za slobodnostojeći stambeni objekt je 800 m²,
- Min. širina uličnog fronta parcele za slobodnostojeći stambeni objekt je 18 m,
- Max. indeks zauzetosti parcele je 35%,
- Max. visina glavnog objekta na parceli je P+Pk.

Mjesta za parkiranje na ovim parcelama predviđena su u okviru iste.

- Sukladno Planu detaljne regulacije za dio prostora naselja Čantavir između dionice Općinske ceste Subotica – Čantavir, zaštitnog pojasa vodotoka Čik i dionice državne ceste II. B reda br. 303 (*Službeni list Grada Subotice*, broj 31/2021), utvrđeno je da se **k. p. br. 986/2 K.O. Čantavir**, nalazi u bloku br.6. Predmetna parcela namijenjena je za poslovno-komercijalne funkcije.

Min. veličina parcele za izgradnju poslovnih i komercijalnih objekata je 800 m², dok maks. veličina parcele nije uvjetovana.

Min. veličina parcele za izgradnju multifunkcionalnog-trgovačko poslovnog objekta je 1200 m², dok maksimalna veličina parcele nije uvjetovana.

Min. širina uličnog fronta za komercijalno-poslovne objekte je 25m.

U ovisnosti od veličine parcele dozvoljena je gradnja sljedećih objekata:

- MULTIFUNKCIONALNI objekt – komercijalni, poslovni i trgovački sadržaji

- POSLOVNO-SKLADIŠNI objekt (robno transportne usluge, skladištenje i sl.)

- DRUGI objekti na parceli, u sklopu planiranih poslovnih kompleksa mogu se graditi i drugi objekti koji su potrebni za obavljanje osnovne djelatnosti i to: administrativno-upravne zgrade, otvorena i zatvorena skladišta, komunalni objekti, kao i objekti javne namjene npr. sportsko-rekreacijski objekti.

Dozvoljava se izgradnja turističko-ugostiteljskih objekata sa smještajnim kapacitetima, objekata s ugostiteljsko-zabavnim sadržajima kao i izgradnja objekata namijenjenih sportu i rekreaciji.

U bloku 6 nije dozvoljena izgradnja poslovno-proizvodnih i proizvodnih objekata zbog blizine ekološkog koridora-pojas vodotoka Čik, objekata servisno-uslužnih djelatnosti (benzinske i plinske stanice, praonice vozila i sl.).

Maks. indeks zauzetosti parcele je 50%. Postotak udjela zelenila je min. 30%.

Maksimalni dozvoljeni broj katova objekata u zoni poslovno-komercijalnih sadržaja je P+3 (prizemlje + tri kata).

U okviru zone na planiranom kompleksu mora se osigurati kolni i pješački prilaz. Kolovoz na parceli je minimalne širine 6,0 m s minimalnim unutarnjim radijusom krivine od 8,0 m. Pješački prilaz je minimalne širine 1,5 m.

Prostor za parkiranje za korisnike poslovnog objekta može se urediti u dijelu parcele prema ulici – ispred objekta, povlačenjem građevinske linije objekta u dubinu parcele u odnosu na regulacijsku liniju ulice u potrebnoj širini, ukoliko se time ne narušava način gradnje u uličnom potezu, bloku i stvoreni urbani red.

Broj parkirnih mjesta dimenzionirati na sljedeći način:

1. za poslovne prostore 1 parking – garažno mjesto na 70 m² korisnog prostora.
2. trgovina na veliko – jedno PM na 50 m² korisnog prostora.
3. Poslovno-proizvodni, poslovno-skladišni i magazinski objekt – jedno PM na 200 m² korisnog prostora.

Propisana obveza izrade urbanističkog projekta.

Sukladno Prostornom planu Grada Subotice (*Službeni list Grada Subotice*, broj 16/2012), **k. p. br. 2295/45 i 2295/46 K.O. Bikovo** nalaze se u građevinskom rajonu naselja Bikovo u zoni stanovanja.

Kao osnovna namjena u zoni stanovanja mogu se graditi:

- obiteljski stambeni objekti (do maks. 2 stambene jedinice)
- obiteljski stambeno-poslovni i poslovno-stambeni objekti

Na parceli obiteljskog stanovanja uz stambeni objekt mogu se graditi i drugi objekti:

- pomoćni objekti u funkciji objekata osnovne namjene (nadstrešnice za vozila, garaže, ostave, vrtni paviljoni, staklenici, zatvoreni bazeni, fontane, septičke jame i dr.),

- poslovni objekti (radno-poslovni sadržaji, obrtničke radionice i proizvodne djelatnosti koje ne narušavaju osnovnu funkciju zone i uvjete života u njoj),

- ekonomski objekti za potrebe ruralnog stanovanja (kao prateći objekti funkcije obiteljskog stanovanja) i to: hladnjače, ljetna kuhinja, mljekara, sanitarna propusnica, magazin hrane za vlastitu uporabu i dr., pušnice, sušare, koševi, ambari, silosi, nadstrešnica za poljoprivredne strojeve i vozila, magazini hrane i objekti namijenjeni prehrani stoke i dr.; peradarnici, svinjci, štale za goveda, obori za ovce i koze, ispusti za stoku, jame za otpad, smetlišta, poljski zahodi i dr., za potrebe individualnog kućanstva, a u okviru ekonomskog dvorišta, koje se mora organizirati u dubini građevinske parcele;

Za zonu stanovanja utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

- Minimalna veličina parcele za izgradnju stambenog objekta je 400 m²,
- Minimalna širina uličnog fronta parcele je 12 m,
- Max. indeks zauzetosti je 40%,

Max. broj katova glavnog objekta na parceli je P+1+Pk, dok je max. Broj katova pomoćnog objekta P.

Mjesta za parkiranje na ovoj parceli predviđena su u okviru iste.

Rok za podnošenje urednog zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole:

Osoba koja stječe imovinu (u daljnjem tekstu: Stjecatelj) obvezuje se tijelu nadležnom za izdavanje građevinske dozvole, u roku od osam mjeseci od dana sklapanja ugovora o prodaji zemljišta, podnijeti uredan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekta čija je izgradnja predviđena važećim planskim aktom.

IV. Tržišna cijena zemljišta

Početna cijena (tržišna vrijednost) zemljišta koje se otuđuje je:

1. parc. br. 35719/38 K.O. Donji grad, u površini 06a 06 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 2.201.644,00 dinara, iznos pologa: 660.493,20 dinara.

2. parc. br. 35719/39 K.O. Donji grad, u površini 04a 91 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.783.840,00 dinara, iznos pologa: 535.152,00 dinara.

3. parc. br. 35719/40 K.O. Donji grad, u površini 05a 75 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 2.089.019,00 dinara, iznos pologa: 626.705,70 dinara.

4. parc. br. 35716/9 K.O. Donji grad, u površini 03a 84 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.395.101,00 dinara, iznos pologa: 418.530,30 dinara.

5. parc. br. 21318/6 K.O. Stari grad, u površini 06a 23 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 538.895,00 dinara, iznos pologa: 161.668,50 dinara.

6. parc. br. 21318/4 K.O. Stari grad, u površini 06a 11 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 528.515,00 dinara, iznos pologa: 158.554,50 dinara.

7. parc. br. 21318/1 K.O. Stari grad, u površini 06a 00 m²,

procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 519.000,00 dinara, iznos pologa: 155.700,00 dinara.

8. parc. br. 28109/6 K.O. Stari grad, u površini 07a 70 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 666.050,00 dinara, iznos pologa: 199.815,00 dinara.

9. parc. br. 674/3 K.O. Palić, u površini 05a 12 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.918.126,00 dinara, iznos pologa: 575.437,80 dinara.

10. parc. br. 5790/1 K.O. Palić, u površini 05a 49 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 457.042,50 dinara, iznos pologa: 137.112,75 dinara.

11. parc. br. 5799/1 K.O. Palić, u površini 04a 36 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 362.970,00 dinara, iznos pologa: 108.891,00 dinara.

12. parc. br. 2801 K.O. Bajmak, u površini 07a 05 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 354.029,85 dinara, iznos pologa: 106.208,96 dinara.

13. parc. br. 1866 K.O. Čantavir, u površini 09a 16 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 366.400,00 dinara, iznos pologa: 109.920,00 dinara.

14. parc. br. 986/2 K.O. Čantavir, u površini 01xa 66a 16 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 9.170.702,72 dinara, iznos pologa: 2.751.210,82 dinara.

15. parc. br. 2295/45 K.O. Bikovo, u površini 11a 98 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 350.634,00 dinara, iznos pologa: 105.190,20 dinara.

16. parc. br. 2295/46 K.O. Bikovo, u površini 11a 40 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 333.658,00 dinara, iznos pologa: 100.097,40 dinara.

Tržišnu vrijednost zemljišta utvrđuje ovlašteni sudski vještak.

Tržišna cijena zemljišta ne može biti niža od cijene utvrđene aktom nadležnog poreznog tijela.

Sudionici javnog nadmetanja (u daljnjem tekstu: dražbi) dužni su uplatiti polog (jamstveni iznos) koji predstavlja iznos u visini od 30% od početne cijene zemljišta, na depozitni račun Grada Subotice br. 840-1027804-55 s pozivom na broj 69-236, model 97.

Sudioniku na dražbi koji ne ostvari pravo kupnje zemljišta, vratit će se uplaćeni polog u roku od 10 (deset) radnih dana od dana provedenog postupka (visina iznosa koji se vraća jednaka je dinarskom iznosu uplaćenom na ime pologa), osim ako sudionik odustane od svoje ponude ili ne pristupi dražbi.

V. Postupak dražbe

Postupak dražbe provodi Povjerenstvo za građevinsko zemljište (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Na dražbi mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe koje dostave pismene prijave na adresu: Subotica, Trg slobode 1, putem Službe za opću upravu i zajedničke poslove Gradske uprave Subotica, u uslužnom centru, u prizemlju Gradske kuće, šalter broj 10, 11 i 12 ili poštom.

Prijave se dostavljaju u zatvorenoj omotnici s naznakom »Prijava na oglas za otuđenje građevinskog zemljišta u javnom vlasništvu Grada Subotice – NE OTVARATI«.

Prijave se podnose Povjerenstvu za građevinsko zemljište putem Tajništva za imovinsko pravne poslove, Službe za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište.

Na poleđini se upisuje naziv i adresa podnositelja prijave, broj telefona i ime i prezime ovlaštene osobe za kontakt.

Oglas je otvoren od 6. rujna 2024. godine, zaključno s 7. listopada 2024. godine, što predstavlja rok za dostavu pismenih prijava.

Prijava podnesena putem pošte smatra se pravodobnom ukoliko se dostavi u navedenom roku, a u pisarnicu Gradske uprave bude zaprimljena najkasnije do 10. listopada 2024. godine, do 12 sati.

Prijava pravne osobe sadrži: puni naziv i sjedište, matični broj, porezni identifikacijski broj i broj rješenja o registraciji kod nadležnog tijela.

Prijava se ovjerava potpisom i pečatom ovlaštene osobe.

Prijava fizičke osobe sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstveni matični broj građana, a ukoliko je osoba poduzetnik i podatke o upisu u registar nadležnog tijela (broj, datum i naziv tijela) i porezni identifikacijski broj.

Prijava treba sadržavati sve podatke o parceli za koju se ista podnosi.

Uz prijavu se prilaže:

- izvornik ili ovjereni preslik akta o registraciji (Izvadak iz APR-a) za pravne osobe
- preslik osobne iskaznice ili putovnice, za fizičke osobe,
- rješenje o upisu radnje u Registar – za poduzetnike,
- dokaz o uplati pologa,
- izjava da prihvata sve posebne uvjete iz oglasa.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koje dostave pravodobnu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje po zahtjevu Povjerenstva za građevinsko zemljište otklone nedostatke prijave.

Prijava se dostavlja za svaku parcelu posebno.

Zemljište se prodaje ponuditelju koji ponudi najvišu cijenu za predmetno zemljište, a koje se naknadno ne može umanjivati.

Sudioniku dražbe čija se ponuda prihvati, uplaćeni polog uračunat će se u kupoprodajnu cijenu i oduzeti od vrijednosti postignute na dražbi.

Dražbu otvara predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva i utvrđuje:

1. Broj pravodobnih i potpunih prijava
2. Broj nepravodobnih i nepotpunih prijava
3. Nazive, odnosno imena ponuditelja kojima je odobreno sudjelovanje na dražbi
4. Nazočne sudionike javnog nadmetanja, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li urednu punomoć-ovlasti za sudjelovanje na dražbi, za osobe koje zastupa punomoćnik, ovjerena punomoć od strane javnog bilježnika.

Dražba se provodi prema sljedećem postupku:

1. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva objavljuje početni iznos koji je predmet dražbe i poziva sudionike da isti iznos prihvate
2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos, gubi pravo na povrat uplaćenog pologa

3. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene, uvećane za najmanje 1% od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude

4. Ponuđači se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke

5. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva pokretom ruke dozvoljava ponuditelju koji se najranije javio, da da svoju ponudu

6. Sudionik dražbe dužan je reći u ime kojeg ponuditelja koji iznos nudi

7. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva tri puta pita daje li netko višu ponudu od najvećeg prethodno ponuđenog iznosa i nakon trećeg poziva konstatira koji je najveći iznos ponuđen i ime ponuditelja koji stječe pravo na vlasništvo zemljišta.

Svaki sudionik dražbe ima pravo tijekom rada Povjerenstva davati primjedbe na rad Povjerenstva i na tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Nakon završetka postupka dražbe, gradonačelnik Subotice donijet će Rješenje o prodaji zemljišta.

Rješenje se dostavlja svim sudionicima u postupku.

Stjecatelj je dužan najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o prodaji zemljišta s Gradom Subotica sklopiti ugovor o prodaji zemljišta.

Ukoliko Stjecatelj ne sklopi ugovor o prodaji u navedenom roku, Rješenje o prodaji zemljišta stavlja se izvan snage bez prava Stjecatelja na povrat uplaćenog pologa za sudjelovanje na dražbi.

Stjecatelj zemljišta cijenu zemljišta postignutu na dražbi plaća jednokratno u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o otuđenju.

Stjecatelj zemljišta preuzima zemljište u viđenom stanju.

Sudionik dražbe koji smatra da je zemljište prodano suprotno odredbama zakona, te da mu je na taj način povrijeđeno pravo, može nadležnom sudu podnijeti tužbu za poništenje ugovora u roku od osam dana od dana saznanja za sklapanje ugovora, a najkasnije 30 dana od dana sklapanja ugovora.

Postupak dražbe u svemu ostalom provest će se prema odredbama Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranja prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/15, 53/16 i 35/23).

Dražba će biti održana 16. listopada 2024. godine s početkom u 12 sati u „Plavoj dvorani“ Gradske kuće, Subotica, Trg slobode br. 1.

Kompletan tekst Oglasa bit će objavljen u *Službenom listu Grada Subotice*, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode br. 1, u razdoblju od 6. rujna 2024. godine do 7. listopada 2024. godine, na internetskoj stranici Grada Subotice, www.subotica.ls.gov.rs, u rubrici »Natječaj i oglasi« i u lokalnom tisku: *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*.

Sve informacije u svezi oglasa mogu se dobiti u Službi za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište, II. kat, ured broj 238/3 ili na telefon: 024/626-842 svakog radnog dana od 8 do 12 sati.

Gradonačelnik, Stevan Bakić v. r.

Jesmo li pismeni?

Međunarodni dan pismenosti obilježava se 8. rujna, a UNESCO ga je proglasio još 17. studenoga 1965. godine. Prvu proslavu doživio je 1967. godine, a osnovni cilj je istaknuti važnost pismenosti za pojedince, zajednice i društvo općenito.

Možete li zamisliti kako bi vam život izgledao da ne znate pisati i čitati?

Po UNESCO-vim istraživanjima gotovo 775 milijuna odraslih ima problem s nedostatkom minimalne pismenosti, a od te brojke dvije trećine su žene. Zapanjujući je podatak da 60,7 milijuna djece ne pohađa školu, a veliki broj njih ne pohađa je redovito ili prekine školovanje.

Prema UNESCO-ovom *Izvešću o globalnom praćenju obrazovanja za sve* južna i jugozapadna Azija imaju najnižu stopu pismenosti za odrasle (58,6%), a prate ih supsaharska Afrika (59,7%) i arapske države (62,7%). Države s najnižom stopom pismenosti u svijetu jesu Burkina Faso (12,8%), Niger (14,4%) i Mali (19%).

Prema Unicef-ovim podacima, stopa pismenosti je u posljednja dva desetljeća porasla s 83 na 91 posto, dok se broj nepismenih mladih smanjio sa 170 na 115 milijuna.

World by map napravio je mapu svijeta prema statističkim podacima (ne)pismenih u državama 2015. godine. Kao prva na listi izdvojila se Sjeverna Koreja, u kojoj nema nepismenih, a odmah iza nje je Latvija s 99,9 posto pismenih ljudi. Po ovom istraživanju Hrvatska se našla na 25. mjestu uz stopu od 99,3 posto pismenih, Mađarska je na 27. mjestu (99,1 posto), a Srbija na 45. mjestu (98,3 posto) od ukupno 160 zemalja.

Ova lista je napravljena na temelju broja ljudi koji su funkcionalno pismeni, odnosno onih koji znaju čitati i pisati. No, kada bismo zagrebali po ovoj broj-

ci koliko je tu ljudi zaista pismeno kada su u pitanju pravopisne i gramatičke pogreške (samo one osnovne) onda bi možda podaci bili drugačiji.

Nepismenost ili analfabetizam je nepoznavanje pisma, neupućenost u vještinu čitanja i pisanja. Kriterij po kom se neka osoba smatra nepismenom različit je. U nekim državama se smatra kako je netko nepismen ako ne zna čitati i pisati, a u drugim državama se osoba smatra nepismenom ako ne posjeduje osnovno obrazovanje.

Budući da čitate ovaj tekst znači da niste na toj listi, no nastojte ono znanje koje steknete u školi i primjenjivati. Ako bi poruke koje šaljete prijateljima preko društvenih mreža bile pisane po

pravopisu, sigurna sam kako biste svoje znanje dodatno učvrstili, a pišući tako kako pišete, sve u skraćenicama (koje usput rečeno nisu pravilno napisane) u nekim državama biste moguće dospjeli na listu nepismenih. Pa, eto ideje: postavite sebi i prijateljima izazov i ispravljajte jedni drugima pogreške i učite na njima.

Ž. V.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomijske djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Prodaje se trobojni plug (14 cola) obrtač *regent* fiksno s predplužnjacima i 2 crtala i 2 kotača u radnom stanju (2.200 eura). Telefon: 064-228-11-00.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25
Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem njivu u Mišićevu površine 2 katastarska jutra, 14.000 eura. Informacije na telefon 064/300 76 14.

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Pripreme za sezonu grijanja

U tijeku su završni radovi u okviru ovogodišnje remontne sezone u JKP-u *Subotička toplana*, a 15. rujna počinju i hladne funkcionalne probe sistema piše *subotica.com*.

U okviru remontne sezone izvedeno je oko 700 pojedinačnih operacija koje podrazumijevaju sanacijske i korektivne aktivnosti, odnosno popravke. Provedene su dvije velike sanacijske tehnološke operacije i to na agregatu glavnog cirkularnog postrojenja i na vodećem vrelovodnom kotlu. Kako navode iz *Toplane*, trenutno je u toku završna faza remonta.

»To podrazumijeva pregled kvalitete i usuglašenosti provedenih remontnih operacija i odmah nakon toga, a počev od 15. rujna će uslijediti funkcionalne hladne probe sistema. U periodu od 15. rujna do 1. listopada plasirat ćemo jedan mali dio toplote u mrežu radi završnog podešavanja saniranog kotla, ali to neće utjecati na zagrijavanje stanova«, rekao je direktor proizvodnje u JKP-u *Subotička toplana* **Davor Andrašić**.

Tople probe bit će realizirane početkom narednog mjeseca, a sezona grijanja početak će sredinom listopada.

»Od početka listopada ćemo provesti obvezujuće tople probe kada ćemo u potpunosti biti spremni za sezonu grijanja. Ukoliko građani u periodu provođenja funkcionalnih toplih proba primijete nekakva curenja zbog termičkih dilatacija mogu se javiti na dežurni telefon dispečerske službe i svaka takva situacija bit će riješena u najkraćem roku« rekao je Andrašić i dodao kako po regulativi sezona grijanja počinje 15. listopada, odnosno ranije (u periodu od 1. do 15. listopada) ukoliko se temperatura tri dana zaredom, uveče od 21 sat na službenoj meteorološkoj stanici spusti ispod 12 stupnjeva.

Izvor: subotica.com

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji

VAŽI DO 10. 9. 2024.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Zapisi s Lastova

Povratak ronjenju

Mnoge stvari zaboravljam. Čak i neke od prije par dana. Često, nakon dva tjedna, ne mogu se sjetiti jesam li gledala neki film ili nisam, a jesam. Ali postoje stvari iz najranijeg djetinjstva kojih se sjećam. Jedna od njih je i moja prva želja na temu što ću biti kad odrastem. Bili smo još kod učiteljice kada sam pisala sastav na tu temu, i to moje zanimanje iz snova bilo je znanstvenik zaštite života pod morem.

Podvodni raj

Obožavam biti u vodi. Odrastala sam na kanalu i Dunavu. Posebne radosti su mi bile odlasci na more. Uvijek su me morali tjerati iz mora, a ja sam uvijek tražila onih čarobnih dodatnih pet minuta. I to je moglo ići u beskraj. Kada sam odrasla i počela zarađivati, našla sam se na tečaju ronjenja. I danas pamtim mojih prvih sedam zarona. Konzumirala sam ronjenje kad sam mogla i onda je sve stalo. Preusmjerila sam interesiranja na triatlone i trčanja i totalno zapostavila ronjenje. Godine su se nizale, a meni je povratak plavetnilu bio dalek. Nisam ronila osam godina. I evo me sada, pišem članak s Lastova, gdje sam došla s ronionicima s ciljem napraviti tri zarona, a ja već treći dan imam pet i ovog poslijepodneva se spremam na šesti. Osjećaj je nevjerojatan, ali idemo polako.

Mislila sam da nikada neću roniti s ljudima koji nisu iz mog somborskog ronilačkog kluba. Ronjenje je ekstremna aktivnost jer se nalazite u uvjetima kada tu aktivnost ne možete prekinuti naglo. Ako ste se spustili do nekih malo većih dubina, vi ne možete jurnuti gore nego to mora ići postupno ako želite isplivati zdravi. Na tim dubinama je veći pritisak, zrak koji udišete je sabijen i događaju se mnoge fizike i kemije čije zakone morate poštovati. Moj stav o ronjenju samo s jako poznatim ljudima proistječe iz rizika da vam se na dubini može dogoditi da ostanete bez zraka ili da neki instrument zakaže i tada je vaša sigurnost u rukama vašeg para i grupe s kojima ronite. Za mene to znači da biram ljude za zaron tako da znam da su tu za mene i da, bilo što se dogodi na dubini, zajedno rješavamo.

Životnim odabirom i okolnostima u društvu sam ronio- ca iz Beograda. Kada sam čula da idu na željeno Lastovo, počela sam pregovarati po cijenu da ne ronim, samo da idemo skupa. Ipak je riječ o dugo iščekivanom otoku. Ponijela sam opremu da mi se nađe i, kao što sam već spomenula, u želji da napravim tri zarona. Bilo mi je važno prekinuti pauzu od osam godina.

Moje najveće strahovanje bilo je od bola u uhu jer sam upravo taj problem imala kada sam ronila prije osam godina. Kasnije se ispostavilo da bol uzrokuje cista u lijevom sinusu koju nisam odstranila, tako da je bilo vrlo

izvjesno da će se bol ponovno javiti. Za one koji nemaju iskustvo to znači da je moje zaranjanje mnogo sporije jer češće moram izjednačavati pritisak. No, sada znamo sve okolnosti i idemo roniti.

Gospodin jastog i njegova družina

Volim roniti jer volim osjetiti taj mir u plavetnilu, tišinu, slušati zvuk koji stvaraju mjehurići prilikom disanja i naravno, volim susretati morske životinje.

Već prvog dana smo podijeljeni u grupe unutar kojih ćemo roniti, a ja sam se našla u grupi s dva momka koji će polagati za višu kategoriju i potrebno im je vođenje zarona i s jednom curom **Tanjom** koja će biti moj par. Određena je prva lokacija i krenuli smo. Prvi zaron nam je bio na lokaciji koja se zove Tovari i spustili smo se na 22 metra pod vodu. Od morskog svijeta nismo ništa vidjeli, ali je bilo predivno plavetnilo i sjajna lokacija za prvi zaron na Lastovu. Što se ušiju tiče, boljelo je dosta, ali sam uspjela izjednačiti pritisak i, nakon 10 metara, uživati.

Drugi zaron, vrlo blizu prve lokacije, doveo nam je društvo, i to jednog jastoga koji je bio vrlo zainteresiran za nas i promatrao nas, zatim jednu mrtvu palasturu koja je i takva izgledala predivno, i na kraju divnog žutog tritona. Bilo je fantastično, ali sam se i malo smrsla.

O ostalim zaronima, susretima i doživljajima pišem u narednom broju jer kakav bi to povratak ronjenju bio da stane samo u jedan dio.

Gorana Koporan

Hrvatski prvak je dio nogometne elite

Dinamo izborio Ligu prvaka

Dvama čistim pobjedama (3:0, 2:0) protiv *Qarabaga*, prvaka Azerbajdžana, višestruki prvak Hrvatske *Dinamo* ostvario je plasman u novi format najjačeg nogometnog klupskog natjecanja u svijetu – UEFA Lige prvaka. Golem je to uspjeh za zagrebačke *modre*, ali i za cijelu 1. HNL, jer se od sezone 2024./25. najbolji europski klubovi natječu u tzv. jedinstvenom ligaškom sustavu od 36 momčadi (4 više nego prije) i svaki sudionik LP imat će 8 susreta protiv isto toliko različitih protivnika. Popis najboljih 36 je zbilja fantastičan, a voljom ždrijeba evo s kime će *Dinamo* igrati ove jeseni.

ŽDRIJEK

Voljom kuglica i računala (ovog puta je zbog kompleksnosti sustava natjecanja ždrijeb urađen uz pomoć

digitalizacije) hrvatski prvak će svoje sudjelovanje u novoj sezoni Lige prvaka započeti protiv jedne od najboljih momčadi i višestrukog osvajača ovoga natjecanja – *Bayerna* iz Münchena. U utorak, 17. rujna, od 21 sat na Allianz areni u glavnom gradu Bavarske, trener **Sergej Jakirović** će povesti svoje izabranike u bitku za bodove i što bolji plasman na jedinstvenoj tablici. Tijekom narednih mjeseci i ligaških euro kola u LP *modri* će igrati još i protiv:

- 2. kolo *Dinamo* – *Monaco* 2. listopada, 21 sat
- 3. kolo *Red Bull Salzburg* – *Dinamo*, 23. listopada, 21
- 4. kolo *Slovan Bratislava* – *Dinamo*, 5. studenoga, 18.45
- 5. kolo *Dinamo* – *Borussia Dortmund*, 27. studenoga, 21
- 6. kolo *Dinamo* – *Celtic*, 10. prosinca, 18.45
- 7. kolo *Arsenal* – *Dinamo*, 22. siječnja, 21
- 8. kolo *Dinamo* – *Milan*, 29. siječnja, 21

Foto: HINA/ Miljenko KLEPAC

MOMČAD

Za predstojeće iznimno jake i teške susrete u Ligi prvaka, ali i za prvenstvene susrete 1. HNL u kojoj je trenutni lider, stručni stožer *Dinama*, na čelu s trenerom Jakirovićem, imat će na raspolaganju sljedeće igrače:

VRATARI: Ivan Nevistić, Danijel Zagorac, Ivan Filipović

BRANIČI: Samy Mmaee, Jan Oliveras, Ronael Pierre – Gabriel, Sadegh Moharrami, Stefan Ristovski, Kevin Theophile - Caterine, Takuya Ogiwara, Noa Mikić, Mauro Perković, Raul Torrente, Dino Perić, Maxime Bernauer

VEZNI: Martin Baturina, Petar Sučić, Josip Mišić, Marko Rog, Luka Vrbanić, Arijan Ademi, Brano Pačić, Luka Stojković, Lukas Kačavenda

NAPADAČI: Arber Hoxha, Sandro Kulenović, Juan Cordoba, Marko Pjaca, Dario Špikić, Bruno Petković

FORMAT I PREMIJE

Prema novom sustavu natjecanja svi sudionici će igrati po 8 susreta u kojima će imati mogućnost osvajanja 3 boda za pobjedu i 1 bod za neodlučeni rezultat. UEFA premira svaku pobjedu s 2,1 milijun eura, dok osvojeni bod vrijedi 700.000 eura. Prvih osam momčadi nakon osam odigranih kola izborit će izravan plasman u osminu finala, dok će momčadi plasirane od 9. do 24. mjesta igrati dodatnu rundu za plasman među 16 najboljih. Momčadi plasirane ispod 24. mjesta završavaju svoj euro nastup jer od ove sezone nema nastavka natjecanja u Ligi Europe. Bogat nagradni fond predviđa sljedeće premije: 1/8 finala 11.000.000 eura, 1/4 finala – 12.000.000 eura, 1/2 finala – 15.000.000 eura, poraženi u finalu – 20.000.000 eura dok će pobjedniku LP pripasti čak 25.000.000 eura.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Liga nacija

Novu sezonu Lige nacija nogometaši Hrvatske započinju gostujućim susretom protiv Portugala u Lisabonu (četvrtak, 5. rujna 20.45), a prvi domaći susret odigrat će tri dana kasnije (nedjelja, 8. rujna, 20.45) kada u Osijek stiže Poljska. Prošlogodišnji finalist, Hrvatska je podsjećamo poražena nakon penala protiv Španjolske, za razliku od lane ovoga puta ima nešto »lakšu« kvalifikacijsku skupinu. Osim Portugala i Poljske, tu je još i Škotska koja 12. listopada stiže na Maksimir (18), potom slijedi 15. listopada gostovanje u Poljsku (20.45). Hrvatska gostuje u Škotskoj 15. studenoga (20.45), a grupni dio završava domaćinstvom Portugalu na Poljudu 18. studenoga

(20.45). Izbornik **Zlatko Dalić**, nakon neuspjeha na Europskom prvenstvu, sada ima priliku popraviti dojam, ali i isprobati novu podmlađenu reprezentaciju koja bi trebala u bližoj budućnosti iznijeti teret predstojećih kvalifikacija za sljedeće Svjetsko prvenstvo u SAD, Meksiku i Kanadi. Na popisu za prva dva rujanska duela su:

Vratari: Dominik Livaković, Dominik Kotarski, Nediljko Labrović

Obrambeni: Joško Gvardiol, Duje Čaleta-Car, Borna Sosa, Josip Šutalo, Marin Pongračić

Vezni: Luka Modrić, Mateo Kovačić, Mario Pašalić, Lovro Majer, Luka Ivanušec, Luka Sučić, Kristijan Jakić, Martin Baturina, Petar Sučić

Napadači: Ivan Perišić, Andrej Kramarić, Bruno Petković, Ante Budimir, Igor Matanović, Marko Pjaca

Nakon susreta protiv Portugala i Poljske vidjet ćemo

kako štima nova postavka bez **Marcela Brozovića** i **Domagoja Vide** (oprostili se od reprezentacije) i je li Hrvatska spremna na promjenu u svojoj dosadašnjoj formacijskoj postavci. Negativan dojam s Eura može se izbrisati samo pozitivnim odnosom u narednom razdoblju, a nastup u Ligi nacija je odlična prigoda za testiranje određenih taktičkih zamisli. Jedno je sigurno: Hrvatska mora igrati mnogo bolje i ofanzivnije, ali i zadržati svoj desetljetni brand odličnih veznjaka i jake središnjice. Konačno, tu je još uvijek živa legenda i najbolji hrvatski nogometaš svih vremena **Luka Modrić** da povede »nove vatrene« u još velikih pobjeda.

D. P.

Foto: Hina / Edvard Šušak

Umotvorine

- * Sreća nije cilj, već način putovanja.
- * Onaj tko nema vremena za odmor, prije ili kasnije će morati naći vremena za bolest.
- * U tišini misli nalaze put do najdubljih istina.

Vicevi, šale...

Zašto kompjutori ne idu u ambulantu?
Zato što se boje virusa!

Zašto slon ne koristi računalo?
Zato što se boji miša!

Zaustavi policajac Muju i kaže mu:
– Gospodine, morat ću Vas isključim iz prometa.
– Nemoj brate, jedva sam se uključio!

Mudrolije

- * Ne moraš biti najbolji da bi počeo, ali moraš početi da bi postao najbolji.
- * Najteži koraci u životu su oni koje još nismo napravili.
- * Svi su cvjetovi budućnosti u sjemenu koje posijemo danas.

Vremeplov – iz naše arhive

IO HNV, 2008.

Didine pripovitke (iz knjiga Balinta Vujkova) Rič sirotog i bogatog

Živio jedared čoban koji je napasivo tuđe ovce. Bio je pravi siroma: tušta dice, a svog nigdi ništa. Otkud, otkud nije, to nije znao, samo se desilo da je u njegov sva rodbina bogata. Kad je rodbina bogata, onda je siroma još teži kukavac.

Biće jedared svatovi, pa rodbina pozove i njegov. Običaj je da svaki nosi štogod u svatove. Šta će siroma čoban kad nema ništa, pa tisne u čast prazni rukivi.

Došla ponoć, mladence sveli na tavan, kako je to bio običaj, pa će se pripovijdat. Taj adet je bio od starine da svaki domaćina ispričava štogod.

Šta će pripovijdat siroma čoban kad je u nevolji, već o njoj.

– Zna, braćo i rođaci, ne bi ja došlo prazne ruke u čast da me mišovi nisu upropastili. Jesenas ja nakupio svakakog simenja, pa mislio uzet malo zemlje i posijati da mi rodi svega. Kad došlo proliće, ja ću na tavan – a tamo čudo! Mislite da mišovi nisu poili sve to simenje?! Do posljednjeg zrna!

Pripovijtku nije dobro ni završio, a bogati svatovci graknili ko vrane:

– A, to je laž! Prava pravcata laž!

Nema pravdanja. Niko ga ni ne sluša. Laž, pa laž.

Prošlo zatim nekoliko godina. Da li su ovce digod izvalile zakopan blago, da li je čoban na srići spavo el se na njoj razbudio, to niko ne zna – dosta to da se on naglo obogatio ko niko njegov u rodbini. Što je prvo i najbolje – to je njegovo.

Desilo se da će bit opet svatovi baš u toj kući u kojoj je svatko vo prazni rukivi. Koga će prvog zvat neg njega. Drugog kuma će tražit samo ako on kaže da ne želi bit kum.

– Ne želim.

Neće bit kum, al će doć u svatove. Došo na kolima kaka niko nije vidio, a konji ne vuku već lete. Što je na njemu, ta samo se ne cakli i ne zlati, a drugo sve lipo da oči stanu. Tako došo, a i sad prazni rukivi.

U ponoć će se opet pripovijdat. Sad ne čekaju ni da kum pripovijda, ni druge važne glave već će prvi čoban. Oće on. O čemu će već opet o tom zašto je došo u svatove brez igdi ičega.

– Zna, braćo i rođaci, ne da prolitos ne bi imo simena za sijanje već me zdesila druga nevolja, pa mi nije ništa rodilo. Kad ne rodi, nema se šta ponet. Jesenas sluge poskidale s plugova ravnike, pa i pobacali na tavan da i vrume ne bi nagrizzlo. Ljudi oće dobro, a ispalo zlo. Mislite da prokleti mišovi priko zime nisu izbušili sve ravnike?! Ta sve! Napravili od ravnika prava sita. Kad ja na proliće na tavan, vidim: nevolja, pomoći nema. Nisam imo čim orat, a sve zbog mišova.

Nije on pripovijtku dobro ni završio, a svatovci ne izgovaraju rič već svi pivaju ko pripelice:

– Mož to bit! Ljudi, prava pravcata istina!

– Da, sad mož bit! Kad sam bogat ko vi, i još bogatiji, sad mišovi možedu izgrist i gvožđe, a kad sam bio siroma, onda nisu mogli ni simenje, – čoban će kad se sit naslušao kako mu svi potvrđivaju laž.

Ni rič više nije kazo već privalio astal ispid sebe i skočio na kola, pa ode iz svatova.

Šaljive hrvatske narodne pripovijetke, 1958.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Hasna

Marin javio da će doć ove nedilje pa sam sritan lego. Baš sam mislio da ću spavat ko puvak. Lego svaj sritan kad ono, čeljadi, ne znam šta da kažem, to ni bilo spavanje već sam sanjanje, i to kako sanjanje! Sanjam ovaj rat, pa onaj rat, pa ovako oružje pa onako oružje, vojske kako odlazu i dolazu, kako pratimo našu dicu u vojsku. Još gorje, kuće kako goru, sarane i šta sve ni. Ta silom sam se vala i probudio svaj znojav. Jedva j' nikako svanilo. Sunce se promoljilo, a ja već na dvoru. Nisam moro mlogo študirat otkale tako sanjanje. Ta već nema dana da na televiziji digod okreneš sam od rata satima ne divanu. Nisam redovno na dvor izašo kad evo ga na kapiju kogod škleca. Ajd otvaram vrata kad ono faš Joza. I on svaj uzrujan. Oče isklištio. Ulazi i na vrati još divani: »Faše, što sam noćaske lošo sanjo. Ratove i vojske, čeljad se buni, digod se okreneš nesriće, svakom fali oružja, zaduživu se države rad oružja, ju-ju-ju«. Prikidam ga i objašnjavam da sam i ja to isto sanjo i da još nisam došo k sebe. Sidamo, naljivam svakom rakiju da dođemo k sebe, a faš Joza će: »De, faše reci, ti si vala pametan otkale to sve na 'vom svitu, to silno oružje, sve novije pa novije? Ko li to već izmišlja i pravi? Komu li se već I prodaje? Zašto se i ko li već i kupuje to silno oružje? Ko tu ima hasne. Ta prvo divanu da j' narod gladan i da se digode umire zbog gladi i bolesti, nema se za čeljad naranit pa se onda ima za taka oružja što možu svit uništiti. Ta kako se za likove ne daje? Kako da se ne mora čekat u bolnicama? Kako kogod ovo vrime ne opravi da ne budu ovake vrućine, da nam sve ne izgori u ataru? Ko tu ima hasne od svega tog? Faše, svagdi i stalno se divani da j' svit danaske mlogo ošo naprid, da j' pametniji neg prija, jel ni tako? Al kako može bit tako ka' j' sade kako gledim televiziju sam oružje u mode?«. Bome, baš je faš Joza pravim pogodio šta će mi pitat. Proštudiram se na brzinu pa odgovaram: »Potrefio si, faše. Hasna, hasna j' tu glavna. E, sade, faše, ne triba ti tu mlogo bit pametan pa vidit ko ima hasne. U čiji buđelar novci idu. Gle kad mal bolje poglediš od prodavanja oružja imu hasne sam velik. Pa ko ga pravi? Pa oni ga i pravu! Ta oni trguju š njim, prodaju ga ovima što ratuju, onima što se sprimu ratovat pa i onima koji se sprimu za branit se. Ka' si čo da mali pravu oružje što se prodaje po svitu? Faše, i tu sad ima još jedna greda što b' rekli. Ispadne da onda onaj ko pravi, izmišlja i trguje oružjem ima hasne i da rata uvik bude. Što veći rat, veća hasna, faše. A kad još bolje poglediš, mlogi ratovi se ne b' ni desili već bi sve možda drugojačije ispalo sam' da j' kogod tio. Ta oružje, faše, mož napraviti ko i rat danaske. Pa ti mož lako vidit ko odlučiva u svitu šta će i kako bit. A tako j' i sa likovima, faše. Ko ima hasne? Pa ko pravi likove? Pa ne pravu mali likove već znaš ko? Da ne kažem da cigurno možda kogod izmisli i kaku saradžu a već je sprimi likove za nju. I zamisli ti sade ko kupuje te likove? Pa oni mali, najviše sirotinja. A što si naspomenio vrime i glad kako sam čo i čito onako između redova i vrime mož naštelovat tako da bude suša jel da budu oluje. A kad ne rodi, onda ima i gladi. I sade ti ne moraš mlogo študirat otkal to. Rad hasne sve. Rad hasne se i pamet da zaboravit, za leđa bacit«.

U NEKOLIKO SLIKA

Prvaši osnovci i srednjoškolci

Pečeni krumpir s krvavicom

Recept koji objavljujemo u ovom broju možda je više jelo za zimske mjesec, ali ako u zamrzivaču imate krvavice možete ga pripremati i sada. Ako ne, sačuvajte recept, pa isprobajte kako Surčinci pripremaju krvavicu s krumpirom kada budete pripremili ili kupili krvavice. Za naš KuHaR pripremala ga je Anica Majetić, rođena Žugalj.

»Rođena sam ovdje u Surčinu, preko puta crkve, ali nismo na ovakav načinom pripremali krvavicu. Prvi puta s tim receptom susrela se nakon udaje u kuću Majetića, a udala sam se vrlo mlada, sa 16 godina. Ja jedinica kada sam se udala bila sam deveta u kući.

Tamo sam prvi puta jela krvavicu pripremljenu na takav način«, kaže Anica.

Ona pojašnjava i kako Majetići pripremaju krvavicu.

»Nakon klanja svinja hvata se krv, dobro posoli kako se ne bi zgrušala i ostavi obično do sutra kada se pripremaju krvavice. Za krvavice se ispiraju luk i salo. Pripremi se pomiješano kukuruzno brašno i kukuruzni griz. Crijeva za krvavice se čiste, nisu kupovna. Stave se u dosta luka, soli i octa i ostave da odstoje 24 sata. Sutradan se dobro se operu. Iz barotine za džigernjaču uzme se čorba, pomiješan kukuruz, usoljena krv, pirjano salo s lukom i još malo kožure da bi se dobi-

la neka normalna gustina. Crijeva se pune na špric. Sve se onda bari u barotini gdje se barila džigernjača. Nekada se vadilo cjediljkom, a danas se krvavica kuha u vrećama za krumpir«, pojašnjava i dodaje da su krvavica i džigernjača bile glavno jelo za doručak.

Sastojci:
mast
krvavica
krumpir
sol
voda

Priprema:

Pleh se namaže masnoćom, poredaju krvavica i krumpir, stavi još masti, zalije s malo vode, pokrije i peče. Nakon sat vremena pleh se otkrije i ostavi još da se malo zapeče.

KuHaR tradicijskih jela pripremamo uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Osigurajte sebe, svoj automobil i putnike u njemu samo jednom polisom

Maksimalan oprez u vožnji, briga o automobilu i ljudima u njemu nekada nisu dovoljni da nas zaštite od nepredviđenih okolnosti poput kvara vozila, loma stakala i prirodnih rizika. Bilo da ste na odmoru ili službenom putovanju, uz polis **Paket 5+ Milenijum osiguranja** nećete morati da brinete zbog okolnosti koje nisu pod Vašom kontrolom.

Ovom polisom osiguravate se od **pet najčešćih rizika** i obezbediti:

1. Osiguranje od loma stakala na putničkom vozilu;
2. Osiguranje putničkog vozila od oštećenja usled prirodnih rizika;
3. Osiguranje lica u putničkom vozilu od posledica nesrećnog slučaja – nezgode;
4. Pomoć na putu;
5. Zamensko vozilo.

www.milos.rs
011/ 715 23 00

RADIO MARIJA
Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCJE:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije
Radio Maria play

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar** ili
- 12 meseci sa **50% popusta**

Astra
Telekom

011 44 22 009

„SASTALI SE ALASI I BEĆARI”

SUBOTA, 7. 9. 2024.
KUĆA ČASNIH
SESTARA
OD 18 SATI

Tradicionalna gastro manifestacija u organizaciji
KUDH „Bodrog” u kuhanju ribljeg paprikaša.

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVODANSKIH HRVATA

HRVATSKA
RIJEČ

Udruženje kulturno umjetničkih grupa

